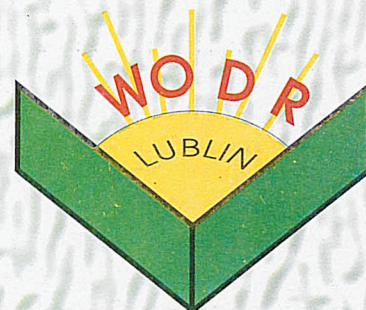


Miejska Biblioteka Publiczna
w Białej Podlaskiej
DZIAŁ INFORMACJI, BIBLIOGRAFII

(147)2001

I WIEDZY O REGIONIE
ul. Warszawska 12a
21-500 Biała Podlaska
tel. (083) 343-61-11

DORADZTWO ROLNICZE



Oddział w Grabanowie

Cena 1,3 zł

ISSN 1233-8494



Foto Andrzej Mazur

Spis treści

Kredyt na przetwórstwo ziemniaka...	3
Zmiany w podatku leśnym.....	4
Informacje ekonomiczne.....	5
Wizyta w Grabanowie.....	6
Co dalej z SAPARD-em.....	6
Działania Agencji Rynku Rolnego Oddział Terenowy Lublin...	8
Czym trują się sadownicy.....	11
Nie przeszkadzać glebie.....	12
Uprawa truskawek.....	13
Wapń a przechowywanie jabłek....	14
Uprawa kukurydzy na ziarno.....	15
Zapomniana kapusta.....	15
Jak rozpoznać szaloną krowę.....	16
Polskie krowy nie szaleją.....	17
Pielegnacja młodych zasiewów traw	17
Zimowe żywienie krów mlecznych..	18
Dodatki dla krów.....	19
Wyniki pokazów żywieniowych. ...	19
Zastosowanie ziarna kukurydzy w tuczu trzody chlewnej.....	20
Wymagania jakościowe i metody badań miodu na podstawie projektu światowej normy(cz. II).....	20
Sprzedaż bezpośrednia produktów rolnych.....	23
Mistrzowie agroturystyki zapraszają.....	25
Gmina Łuków.....	26
O gminie Wojcieszów słów kilka.....	27
Ekologiczne uzasadnienie dokarmiania zwierząt.....	27

Drodzy Czytelnicy

Oddajemy w Wasze ręce kolejny numer czasopisma. Na początku proponuję artykuł dra Eugeniusza Polaka "Co dalej z SAPARDEM" (s.6). Autor wyjaśnia przyczyny opóźnień oraz warunki i bariery jakie będą pokonywać uczestnicy tego programu.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wprowadza programy wspierające restrukturyzację i modernizację przetwórstwa mięsnego oraz przetwórstwa ziemniaka na skrobię. Wiadomości na temat tego drugiego programu pomocowego przekazujemy na s. 3.

Oddział w Grabanowie gościł przedstawicieli komisji Europejskiej. O przebiegu tej wizyty dowiemy się z relacji Janiny (6) Kempki

W związku z omówieniem sposobów ochrony sadów przed wiosennymi przymrozkami Anna Truskolaska pisze o zagrożeniach zdrowia sadowników, jeśli wprowadzają nieprawidłowe metody podnoszenia temperatury w sadach. Jest to lektura nie tylko dla sadowników. (s. 11).

O bulwersującym społeczeństwie polskie zagrożeniu chorobą Creutzfelda-Jacoba czytamy w wywiadzie Jolanty Kotlarek z Wojewódzkim Lekarzem Weterynarii (s.16).

Na szczęście krowy nie znikną z polskiego krajobrazu, ponieważ zawsze chyba będziemy interesować się mlekiem. Andrzej Sawicki s.18 i Jerzy Bajda (s.19) piszą o ich zimowym jadłospisie

Również o żywieniu trzody chlewnej ważne są odpowiednie proporcje składników pokarmowych. Polecamy teksty na s. 19 i 20.

Wiadomo, że produkty rolne mają zbyt niską cenę, ponieważ na drodze od producenta do konsumenta jest wielu chętnych do brania pieniędzy za pośrednictwo: hurtownie, sprzedawcy. Jadwiga Tatar prezentuje artykuł pt "Sprzedaż bezpośrednia produktów rolnych". Radzę koniecznie dowiedzieć się jak zatrzymać w gospodarstwie pieniądze, które dotychczas brali pośrednicy. 

Redakcja

Uwaga Rolnicy

Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lublinie z/s w Końskowoli Oddział w Grabanowie organizuje szkolenia dla rolników w zakresie zakupu środków ochrony roślin zaliczanych do I i II klasy toksyczności dla ludzi oraz wykonywania zbiegów ochrony roślin na plantacjach towarowych. Wymóg posiadania takowego przeszkolenia wynika z treści ustawy o ochronie roślin.

Szkolenie jest 2-dniowe.

Opłatność uzależniona będzie od frekwencji.

Zainteresowani proszeni są o kontakt osobisty lub telefoniczny z Powiatowymi Zespołami Doradztwa Rolniczego - adresy i telefony na przedostatniej stronie.

Istnieje również możliwość zorganizowania szkolenia 1-dniowego ale tylko dla rolników zainteresowanych ukończeniem kursu na wykonywanie zabiegów ochrony roślin na plantacjach towarowych - bez możliwości zakupu środków ochrony roślin zaliczanych do I i II klasy toksyczności dla ludzi.

Kredyt przeznaczony jest na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych zmierzających do restrukturyzacji bazy surowcowej oraz przetwórstwa ziemniaków skrobiowych na skrobię i jej modyfikaty

Kredyt na przetwórstwo ziemniaka

Aneks Nr 10 ARiMR wszedł w życie z dniem 7.11.2000r.- dotyczy zasad udzielania kredytów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w ramach "Branżowego programu restrukturyzacji przetwórstwa ziemniaka na skrobię w Polsce" zatwierdzonego przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, zgodnie z § 11 ust. 3, pkt. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz.U.Nr 16, poz.82 z póź.zm.)-symbol BR/13.

Kredyt może zostać udzielony na:

- **modernizację** istniejących instalacji i urządzeń poprawiających stan w zakresie gospodarki energią, wodą i ściekami, materiałami i surowcami oraz ochronę środowiska naturalnego,
- **zakup maszyn i urządzeń** dla przetwórstwa ziemniaka na skrobię i jej modyfikaty,
- **budowę, adaptację pomieszczeń** przeznaczonych do przetwórstwa skrobi i baz odbioru surowca.

Podmioty realizujące w/w przedsięwzięcia związane z produkcją skrobi mają obowiązek podpisania wieloletnich umów z producentami ziemniaków skrobiowych gwarantujących produkcję skrobi określoną w rocznych planach produkcji przedsiębiorstwa uczestniczącego w realizacji programu.

Kredyt może zostać udzielony również na: zakup sadzeńców, sprzętu i maszyn do ich uprawy i zbioru, budowę, adaptację, modernizację przechowalni sadzeńców do produkcji towarowej, zakup maszyn i urządzeń do nawadniania pól ziemniaczanych.

Podmioty ubiegające się o kredyt z tej linii zobowiązane są do:

- uprawy ziemniaków na powierzch-

ni minimum 4 ha w okresie kredytowania,

- zakupu minimum 10 t sadzeńców odmian skrobiowych do produkcji towarowej,
- uprawy ziemniaków odmian skrobiowych w gospodarstwie na powierzchni minimum 5 ha celem uzyskania kredytu na zakup sprzętu i maszyn do uprawy ziemniaka skrobiowego,
- posiadania zawartej wieloletniej umowy kontraktacyjnej na produkcję sadzeńców bądź też produkcję towarową ziemniaków skrobiowych.

Przedsięwzięcia związane z produkcją ziemniaków skrobiowych mogą być realizowane także w gospodarstwach dzierżawionych dłużej niż 3 lata po uzyskaniu zgody właściciela na realizację inwestycji.

Kredyty udzielane są do wysokości:

1. 80% wartości nakładów inwestycyjnych realizowane przez podmiot w gospodarstwie nie więcej jak 2 mln zł.

2. 70% nakładów w zakresie przetwórstwa nie więcej niż 8 mln. zł.

3. Łączna kwota udzielonego kredytu na kilka przedsięwzięć nie może przekroczyć 8 mln. zł. Kredyt może zostać udzielony maksymalnie na okres 8 lat, karencja w spłacie kapitału nie może przekroczyć 3 lat. Oprocentowanie kredytu jest zmienne i nie może wynosić więcej niż 1,25 stopy redyskontowej. Dopłaty Agencji do oprocentowania kredytu nie mogą przekraczać 0,75 oprocentowania kredytu. O kredyt mogą ubiegać się osoby fizyczne, posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, z wyłączeniem emerytów i rencistów, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej lecz związane z produkcją ziemniaków skrobiowych i ich przetwórstwem.

Szczegółowych informacji odnośnie przepisów i spełnienia warunków zawartych w programie udzielają Oddziały WODR, a w każdym powiecie specjaliści z PZDR.

*Teresa Razukiewicz
PZDR Biała Podlaska*

GOSPODARSTWO ROLNO - NASIENNE

Andrzej Kiryczuk

Zaliszcze, 21-222 Podedwórze

tel. (0 83) 379 51 66

OFERUJE: do sprzedaży wiosną 2001 roku material siewny kwalifikowany, zaprawiony, następujących gatunków i odmian zbóż.

Pszenica

„Jasna” - I ods.

Jęczmień

„Rataj” - I ods.

Owies

„Bajka” - I ods.

Groch siewny jadalny „Piast” - I ods.

Ceny konkurencyjne ZAPRASZAMY

Zmiany w podatku leśnym

Projekt ustawy proponuje wyłączenie przepisów o podatku leśnym z ustawy o lasach i unormowanie go w odrębnej ustawie o podatku leśnym.

Zaproponowano zmiany w konstrukcji tego podatku.

Projekt ustawy o podatku leśnym wprowadza nową odrębną definicję pojęcia "las", którym w rozumieniu ustawy są grunty sklasyfikowane w ewidencji gruntów jako lasy, grunty leśne zabudowane oraz grunty zadrzewione i zakrzewione.

Podatnikiem podatku leśnego są: osoby fizyczne, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, które są właścicielami lasów, posiadaczami samoistnymi lasów lub posiadają lasy stanowiące własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego. W przypadku lasów pozostających w zarządzie Lasów Państwowych oraz wchodzących w skład AWRSP obowiązek podatkowy ciążyć będzie na faktycznie

władających lasami nadleśnictwach i na jednostkach organizacyjnych AWRSP. Jeżeli las jest współwłasnością lub znajduje się w posiadaniu dwóch lub więcej osób prawnych lub osób fizycznych, stanowi wówczas odrębny przedmiot opodatkowania podatkiem leśnym, a obowiązek podatkowy ciąży solidarnie na wszystkich współwłaścicielach lub współposiadaczach.

Podstawą opodatkowania podatkiem leśnym jest powierzchnia lasu wyrażona w hektarach, wynikająca z ewidencji gruntów i budynków. Podatek leśny od 1 ha, za rok podatkowy wynosi równowartość pieniężną 0,200 m³ drewna, obliczoną według średniej ceny drewna uzyskanej przez nadleśnictwa za pierwsze trzy kwartały roku poprzedzającego rok podatkowy. Cena przyjmowana do obliczenia podatku nie zawiera kwoty podatku VAT. Stawka dla lasów ochronnych, wchodzących w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych, lasów wykorzystywanych na cele obronności i

bezpieczeństwa państwa oraz gruntów zadrzewionych i zakrzewionych ulega obniżeniu o 50%.

W projekcie ustawy unormowano powstawanie i wygasanie obowiązku podatkowego, określono sposób i terminy płatności podatku leśnego oraz zasady przekazywania organom podatkowym informacji.

Projekt ustawy wprowadza zasadę opłacania podatku leśnego, gdy las stanowi współwłasność osób fizycznych i prawnych. W tym przypadku osoby fizyczne opłacają podatek na takich samych zasadach jak osoby prawne.

Zwolnione od podatku leśnego są: lasy z drzewostanem w wieku do 40 lat, lasy wpisane indywidualnie do rejestru zabytków, grunty związane z gospodarką leśną, zajęte na potrzeby gospodarki leśnej oraz czasowo pozbawionych drzewostanu np. w wyniku pożaru.

Opracowała

Krystyna Laskowska

na podstawie prace Sejmu-internet

Autoryzowany dealer firmy
Westfalia Landtechnik
Polen Sp. z o.o.

WESTFALIA

P.P.H.U „MLEKO-SYSTEM”

Kozak Radosław
ul. Składnicowa 8
21-200 Parczew

tel. (083) 355 13 09, fax (083) 355 13 08

- Sprzedaż i montaż urządzeń udojowych i schładzających
- Sprzedaż oryginalnych części zamiennych
- Sprzedaż środków higieny doju
- Atestacje urządzeń udojowych
- Całodobowy serwis

Informacje ekonomiczne

Podatki

Podatek leśny

Okres	Na cały 2000 rok	Na cały 2001 rok
Średnia cena sprzedaży drewna za pierwsze trzy kwartały 1999r. / 2000r. (zł)	123,63	127,96
Równoważnik 0,200 m ³ drewna (zł)	24,73	25,59

Podatek jest płatny w ratach, w terminach do dnia 15 marca, 15 maja, 15 września i 15 listopada.

Podatek rolny

Okres	Na cały 2000 rok	Na cały 2001 rok
Średnia cena skupu żyta za pierwsze trzy kwartały 1999r. / 2000r. (zł)	29,11	35,82
Równoważnik 2,5 q żyta (zł)	72,78	89,55

Podatek jest płatny w ratach, w terminach do dnia 15 marca, 15 maja, 15 września i 15 listopada.

Skala podatkowa w 2000 roku

Podstawa obliczenia podatku w złotych		Podatek wynosi
ponad	do	
	32 736	19% podstawy obliczania minus kwota 436zł 20 gr
32 736	65 472	5 783 zł 64 gr + 30% nadwyżki ponad 32 736 zł
65 472		15 604 zł 44 gr + 40% nadwyżki ponad 65 472 zł

Kwota wysokości rocznych dochodów wolna od podatku - **2 295,79 zł.**

Stawka podatku dochodowego od osób prawnych w 2000 r. wynosi **30%.**

Skala podatkowa w 2001 roku

Podstawa obliczenia podatku w złotych		Podatek wynosi
ponad	do	
	37 024	19% podstawy obliczania minus kwota 493zł 32 gr
37 024	74 048	6 541 zł 24 gr + 30% nadwyżki ponad 37 024 zł
74 048		17 648 zł 44 gr + 40% nadwyżki ponad 74 048 zł

Kwota wysokości rocznych dochodów wolna od podatku - **2 596,42 zł.**

Stawka podatku dochodowego od osób prawnych w 2001 r. wynosi **28%.**

W dniach 1 - 2.12.2000 r. Oddział WODR w Grabanowie gościł przedstawicieli Komisji Europejskiej. Wizyta związana była z prowadzonymi negocjacjami o akcesję.

Wizyta w Grabanowie

Celem jej było zapoznanie gości z realiami polskiej wsi i rolnictwa oraz bogactwem przyrodniczym i krajobrazowym terenów Polski wschodniej.

Program wizyty obejmował spotkanie i dyskusję z lokalnymi liderami: rolnikami, przedstawicielami samorządu, przedstawicielami szkolnictwa wiejskiego i duszpasterstwa oraz wizytę w gospodarstwach rolnych naszego regionu.

Problemy obszarów wiejskich i rolnictwa wschodniej Polski przedstawili kolejno w dyskusji Dyrektor WODR Lublin Andrzej Ryl, Kierownik Oddziału Grabanów Arkadiusz Szymoniuk, Dyrektor Wydziału Ochrony Środowiska i Rolnictwa Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie pani Maria Rygiel Sawa, duszpasterz rolnictwa ksiądz Jan Cep.

Rolnicy biorący udział w spotkaniu:

Mikołaj Martychowiec, Jerzy Rogowski, Sławomir Hołowieniec, Marian Wrzosek i Zenon Sozoniuk mówili o problemach niskiej opłacalności produkcji, spadku dochodów rolniczych, nieprzewidywalności koniunktury w rolnictwie.

Przedstawicielka oświaty pani dyrektor Danuta Szaniawska poruszyła problem małych szkół wiejskich, które muszą się liczyć z możliwością likwidacji oraz problem dostępu dzieci z obszarów wiejskich do zdobywania wykształcenia umożliwiającego im lepszy start życiowy. Pan Krzysztof Bruczuk i pan Henryk Jakubiuk - przedstawiciele samorządu terytorialnego przedstawili problemy infrastruktury na obszarach wiejskich i trudności z jej finansowaniem oraz pozyskiwanie funduszy pomocowych.

Życzeniem gości było spotkanie

z rolnikami na miejscu ich pracy by mogli zobaczyć przeciętne polskie gospodarstwo rolne oraz zapoznać się z problemami i obawami związanymi z integracją europejską. Goście odwiedzili gospodarstwo pana Tadeusza Caruka i państwa Kapłanów z Klonownicy Małej gminy Janów Podlaski. Pracownicy Komisji Europejskiej wyrazili zadowolenie z uczestnictwa w rzeczowej dyskusji i możliwości poznania problemów bezpośrednio od osób związanych z rolnictwem i pracą w rolnictwie. Urzekła ich szczerość i gościnność podlaskiej wsi oraz możliwość poznania zagadnienia z bliska. Wyjeżdżali z naszej okolicy bogatsi o doznane wrażenia i wiedzę na temat problemów nurtujących naszych rolników.

*Specjalista ds. integracji
Janina Kempka*

Co dalej z SAPARD - em?

Uruchomienie programu pomocowego Sapard i wynikające z niego korzyści dla rolnictwa i obszarów wiejskich, pomimo optymistycznych zapewnień płynących z różnych stron, pozostają w sferze abstrakcji.

Okazało się, że ogłaszane wielokrotnie terminy są nierealne. W początkowych informacjach nie brano pod uwagę, że w złożonym 30 grudnia 1999 roku Programie Operacyjnym Sapard, mogą być poprawki, które opóźnią datę zatwierdzenia.

Ostatecznie program ten, po naniesieniu poprawek, zaakceptowano 18 października 2000 roku. Należy przypomnieć, że do uruchomienia programu konieczne jest również zawarcie z Unią Europejską umów

wieloletnich na czas trwania Sapardu (2000-2006), umowy 1-roczej, a także pozytywny przebieg audytu Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR). Audyt zewnętrzny rozpoczął się 27 listopada 2000 r. i miał trwać około miesiąca. Jego celem jest zatwierdzenie ARiMR jako agencji płatniczej i wdrożeniowej.

Obecnie nikt nie podaje konkretnych dat uruchomienia Sapardu.

Nieoficjalnie mówi się, że może to być w drugim kwartale 2001 roku. Powszechnie przyznaje się, że prasa, radio i telewizja zbyt optymistycznie informowały o Sapardzie. Powstały pewne mity dotyczące na przykład terminu uruchomienia tego programu, które już w tej chwili się nie sprawdziły.

Mitem jest też, że są to środki, które pozwolą zrestrukturyzować

polskie rolnictwo. Informacje płynące z wiarygodnych źródeł zawsze sugerowały, że ma być to wsparcie procesu przemian i dostosowania rolnictwa do integracji z Unią Europejską, a także zdobycie doświadczenia i lepszego przygotowania do efektywnego wykorzystania środków z funduszy strukturalnych, czyli nauczanie jak należy pokonywać różnego rodzaju bariery w przygotowaniu i realizacji wniosków.

Posłużę się przykładem: w programie Sapard na restrukturyzację produkcji mleka w gospodarstwach rolnych przewidywano realizację około 8000 - 9000 projektów. W skali Polski na 1 gminę przypadłby średnio 3-4 projekty. Przypomnę, że strategia rozwoju polskiego sektora mleczarskiego zatwierdzona w listopadzie 1999 roku przez Ministra





Rolnictwa Artura Balazsa zakłada modernizację 110 tysięcy gospodarstw produkujących mleko. Przyjmując datę wstąpienia Polski do UE na 2004 rok należałoby poddać modernizacji średnio rocznie około 20 tys. gospodarstw. A z pomocą programu SAPARD można będzie zmodernizować jedynie około 1000 gospodarstw produkujących mleko.

Według nowo zatwierdzonego programu środki finansowe z 2000 r. nie przepadają, ale są przenoszone w 50% na rok 2001 i w 50% na rok 2002.

W działaniu II: "Inwestycje w gospodarstwach rolnych", pomoc będzie przyznawana gospodarstwom, które:

1) są kierowane przez rolników, którzy mają perspektywę dalszego gospodarowania przez minimum 10-15 lat i o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych tj.:

- wykształceniem rolniczym na poziomie wyższym lub średnim;
lub
- wykształceniem rolniczym na poziomie szkoły zasadniczej zawodowej i co najmniej 3-letnim stażem w samodzielnym prowadzeniu gospodarstwa;
lub
- wykształceniem nierolniczym na poziomie średnim lub wyższym i co najmniej 5-letnim doświadczeniem w samodzielnym prowadzeniu gospodarstwa;
lub
- wykształceniem podstawowym lub zasadniczym zawodowym o kierunku innym niż rolniczy i co najmniej 10-letnim stażem w samodzielnym prowadzeniu gospodarstwa;
- o dotację mogą ubiegać się osoby w wieku poniżej 50 lat;

2) będą realizować inwestycje w skali odpowiedniej do potrzeb gospodarstwa prowadzące do wymogów w zakresie jakości produkcji, higieny, warunków utrzymania zwierząt oraz ochrony środowiska;

3) będą prowadzić produkcję na poziomie odpowiadającym limitom

określonym w programie np. w produkcji mleka docelowa produkcja będzie zawierać się w granicach 80 000 - 350 000 l mleka rocznie, a wyjściowy poziom produkcji nie może być niższy niż 20 000 l i nie wyższy niż 350 000 l mleka rocznie.

Rolnik musi posiadać co najmniej wstępną umowę z zakładem mleczarskim na zbyt planowanej produkcji. Po realizacji planu obsada zwierząt gospodarskich nie może przekroczyć 1,5 sztuki dużych zwierząt na 1 ha.

Brak jest rozporządzeń wykonawczych do Sapardu. Nie zostały zatwierdzone dotąd wzory wniosków. Wiadomo, że każdy schemat będzie miał oddzielny wzór wniosku w ramach poszczególnych działań.

Nie jest też do końca wiadomo jak oceniony zostanie 50% wkład własny, np. jak ocenione zostanie zawansowanie prac, zgromadzony materiał, sprzęt. Kredyty o preferencyjnym oprocentowaniu nie będą uznawane jako wkład własny. Ważne też jest jak będzie wypłacana dotacja z Sapardu, czy dopiero po wykonaniu zadania czy też jak sugerują beneficjenci, wypłaty byłyby dokonywane zaliczkowo, na poszczególne etapy realizacji zadania.

W działaniu III "Rozwój i poprawa infrastruktury obszarów wiejskich" beneficjentami będą gminy i związki międzygminne, a także powiaty w schemacie dotyczącym dróg powiatowych.

Dobrze stało się, że wprowadzono zapis, zgodnie z którym z wszystkich schematów tego działania skorzystają również miasta do 7 000 mieszkańców. Są to następujące schematy:

- 3,1. zaopatrzenie gospodarstw wiejskich w wodę wraz z uzdatnianiem,
- 3,2. odprowadzanie i oczyszczanie ścieków komunalnych i opadowych,
- 3,3. gospodarka odpadami stałymi,
- 3,4. drogi gminne i powiatowe na obszarach wiejskich,
- 3,5. zaopatrzenie w energię,
- 3,6. telekomunikacja.

Do wniosków priorytetowych mają być zaliczone działania związane z kanalizacją, oczyszczaniem ścieków, wysypiska.

Jako novum należy zaliczyć współfinansowanie projektów dotyczących zaopatrzenia w energię.

Na wykonanie inwestycji obowiązuje organizowanie przetargów, ale zgodnie z ustawą UE o zamówieniach publicznych, a nie ustawą polską. Nie będą finansowane wnioski, na które nie przeprowadzono przetargu. Wniosek może być składany przed przetargiem, ale gmina musi ogłosić przetarg i dopiero wtedy umowa zostanie podpisana. Przy składaniu wniosków obowiązywał będzie regulamin. Uznanie wniosków odbywać się będzie według rankingu, a więc liczby otrzymanych punktów.

Więcej punktów otrzymają:

- inwestycje związane z ochroną środowiska;
- gminy biedniejsze o dochodach na mieszkańca poniżej 75% średnich dochodów;
- gminy, gdzie jest strukturalne bezrobocie (obowiązuje lista Ministerstwa).

We wniosku powinny być również wyeksponowane: stan infrastruktury, migracja ludności, budżet gminy.

Procedury zaakceptowania wniosków wydają się być sformalizowane. Terminy ich składania mogą być krótkie, a procedury skomplikowane.

Pewnym jest, że uzyskanie dotacji z Sapardu będzie trudniejsze niż uzyskanie branżowego kredytu o preferencyjnym oprocentowaniu.

Przedstawiciele ARiMR przestrzegają, że akceptowane będą dobre projekty i bardziej kompleksowe.

Jest jeszcze wiele nie znanych ostatecznych wymagań regulaminowych Sapardu. Będą one ogłoszone po zakończonej akredytacji ARiMR. Na razie należy już rozważać jak przygotować dobry projekt, który będzie miał szansę powodzenia. ■

dr inż. Eugeniusz Polak

Działania Agencji Rynku Rolnego

Oddział Terenowy Lublin

O zasygnalizowanie głównych problemów związanych z pracą Agencji Rynku Rolnego w naszym rejonie poprosiłem Dyrektora Terenowego Oddziału Lublin - dr inż. Sławomira Janickiego

W październiku zakończono interwencyjny skup zbóż ze zbiorów 2000 roku. Był to już drugi rok działań skupowych w nowej formule - gdy stosowano dopłaty bezpośrednie dla producentów. Podstawowa cena wypłacana rolnikom pochodziła teraz z kieszeni przedsiębiorców zajmujących się skupem. Wcześniej ARR działała wyłączenie jak bufor angażując w cenę zboża własne środki.

Przy nowej formule skupowej, pomimo ograniczonych środków jakimi dysponowała ARR, okazało się, że można efektywnie sterować skupem dwukrotnie większej ilości zbóż.

Jak przebiegał tegoroczny skup zbóż prowadzony przez ARR Oddział Terenowy Lublin ?

ARR OT Lublin działa na terenie trzech województw - świętokrzyskiego, lubelskiego i podkarpackiego.

Ze zbiorów 2000 roku w systemie dopłat ARR skupiono ponad 236 tys. ton zbóż, tj. o 7,2 % więcej niż w analogicznym okresie roku ubiegłego, w tym pszenicy skupiono prawie 224 tys. ton, tj. o 11,2 % więcej niż rok wcześniej i niewiele ponad 13 tys. ton żyta tj. o około 37,7 % mniej niż w tym samym okresie ubiegłego roku.

W podanych wyżej ilościach dominuje skup z województwa lubelskiego, gdzie zakupiono 78 % pszenicy i 97 % żyta.

Doświadczenia z 1999 roku pozwoliły na jeszcze bardziej racjonalne działania. W 2000 roku kolejki przed punktami skupu nie były tak duże jak w poprzednim roku. Rolnicy nie odjeżdżali odsyłani od magazynów. Zboże mógł sprzedać każdy. Nawet gdy nie spełniało parametrów przewidzianych dla zboża skupowanego z dopłatami ARR - najczęściej

bywało kupowane na cele paszowe po cenach umownych - bezpośrednio przez podmioty skupujące. Spiętrzeń generalnie nie było, aczkolwiek niektórzy rolnicy opóźniali sprzedaż na ostatni miesiąc - kierując się chęcią uzyskania najwyższej dopłaty. I nie można się temu dziwić. Każdy rolnik, który nie potrzebował pilnie pieniędzy, mógł dokonać korzystniejszej transakcji - gdy dopłaty były największe.

W połowie listopada ubiegłego roku analizowaliśmy przestrzeganie warunków umów zawartych przez podmioty skupujące. Należy podkreślić, że i tu nie występują drastyczne nieprawidłowości poza nie licznymi przypadkami niedotrzymania 14 - dniowych terminów płatności dla rolników. Zdarzało się też, że ktoś przekroczył limit skupowy od jednego podmiotu. Oczywiście, kary umowne są przewidziane - i została powołana komisja do wnikliwego rozpatrzenia niedociągnięć.

Po zakończeniu skupu zbóż można jednoznacznie stwierdzić, iż działania ARR zapewniły podstawową opłacalność ich produkcji przez zagwarantowanie minimalnych cen skupu. W listopadzie ubiegłego roku, po zakończeniu skupu z dopłatami bezpośrednimi ARR - ceny rynkowe zbóż uległy obniżeniu.

Taka była rola Agencji. Gdyby nie działania ARR mielibyśmy "dziki" wolny rynek. Dzięki dużo wcześniej zapowiedzianym cenom na zboże - rolnik mógł sam zaplanować czy sprzedać wcześniej za mniejsze pieniądze, czy przechować i uzyskać wyższą zapłatę. Przy czym limity skupu były tak dobrane, że na terenie całego kraju każdy, kto miał odpowiedniej jakości zboże mógł je bez kłopotu

sprzedać. W naszym województwie limit skupu pszenicy, a tym bardziej żyta nie został wyczerpany. Wiąże się to z anomaliami pogodowymi, które przyczyniły się do słabszego plonowania i obniżonej jakości zbóż chlebowych. Rejony o glebach lżejszych, wrażliwszych na suszę, czyli tam gdzie dominuje uprawa żyta - ucierpiały najmocniej. Stąd największe niedobory w skupie żyta.

W jakim procencie zrealizowano plany skupu zbóż ?

Należy wyjaśnić, że limity przypadające na poszczególne Oddziały Terenowe - których w kraju jest 7 - były korygowane w trakcie trwania skupu. Pierwotny limit skupu pszenicy wynosił 200 tys. ton, po dwóch korektach został ustalony na 232 tys. ton i w całości objęty umowami. Został wykorzystany w 97%. W przypadku skupu żyta sytuacja była znacznie gorsza. Ustalony na początku limit w wysokości 30 tys. ton nie był korygowany, niestety umowami objęto tylko 51 % limitu, a skupiono jeszcze mniej, bo zaledwie 13 tys. ton, tj. tylko 43 % przyznanego limitu. W większości wywiązywano się z umów bardzo dobrze.

Czy teraz Agencja będzie kupowała zboże na rezerwy własne ?

Już część zboża kupowana (w kilku elewatorach) w systemie dopłat bezpośrednich, była nabywana za środki własne Agencji. Są to rezerwy ARR. W tej chwili realizowany jest import uzupełniający te rezerwy.

Okres skupu zbóż ma charakter ustalony w kalendarzu. Jest on poza nami. Czy w podobny sposób jest ustalany okres skupu interwencyjnego żywca, a właściwie półtuszy wieprzowych ? Stawiam to pytanie, ponieważ w ostatnich tygodniach ceny skupu żywca wieprzowego spadają. Rolnicy, którzy zadają pytania poszukujące przyczyn -



uzyskują od skupujących wyjaśnienie (jak się okazuje fałszywe) - że wkrótce ARR przystąpi do skupu dyktując jeszcze niższe ceny.

W najbliższym czasie raczej nie planuje się wykupu interwencyjnego półtuszy wieprzowych. W tej chwili ARR upłynnia zapasy i są one sprzedawane po cenach wyższych niż wywoławcze. Na rynku mięsa nie powinny nam grozić jakieś zawirowania. Sytuacja jest opanowana.

Należy pamiętać, że rola ARR jest dwojaka. Z jednej strony ma chronić rolnika przed spadkami cen poniżej najniższych kosztów produkcji, a z drugiej strony musi przeciwdziałać windowaniu cen godzących w interes konsumenta.

Czy są przewidywane w tej chwili istotne działania ARR na rynku mleka i masła ?

W najbliższym czasie nie zachodzi taka potrzeba. ARR na rynku mleka i masła prowadziła interwencję od połowy maja do końca października ubiegłego roku. Agencja kupowała od mleczarń masło pod

warunkiem, że płaciły one producentom mleka (w klasie ekstra) cenę nie niższą od ustalonej przez Agencję (0,70 zł za l). Ponadto stosowano dopłaty do eksportu odłuszczonego mleka w proszku. Działania na rynku mleka i masła są mniej angażujące.

Działania stabilizujące rynek poprzez skup, gromadzenie zapasów i uruchamianie ich w okresie niedoborów mogą być stordedowane przez niezsynchronizowaną politykę celną i chaotyczne zakupy importowe. Czy nastąpi słuszne przesunięcie instrumentów polityki celnej bliżej Ministra Rolnictwa ?

Trudno powiedzieć czy nastąpi to wkrótce. Od pewnego czasu Agencja boryka się z innym problemem. Są to działania nieuczciwych eksporterów, którzy kupują np. półtusze z zapasów Agencji, po bardzo preferencyjnych cenach, z przeznaczeniem na eksport. Niekiedy dzieją się z tym towarami dziwne rzeczy, nie zawsze wyjeżdża za granicę. Oczywiście w sytuacjach podejrzanych prowadzone są dochodzenia zmierzające do ukarania nieuczciwych

handlowców i odzyskania zagarniętej dotacji eksportowej.

Z racji swojego położenia ARR Oddział Terenowy Lublin posiada pewną specyfikę. Obszar ten graniczy z Ukrainą, są tu najbardziej rozdrobnione gospodarstwa rolnicze, w Lubelskim produkuje się 80 % chmielu. Czy te, a może jeszcze inne, czynniki wyzwalają możliwość prowadzenia specyficznych działań Agencji w naszym rejonie ?

Jeśli chodzi o chmiel to niestety nie jest on ujęty w zakresie działań interwencyjnych Agencji. ARR jest jakby orężem Ministra Rolnictwa, który prowadzi politykę rolną w imieniu Rządu i Agencja podejmuje te działania, które ustala Minister Rolnictwa lub Rząd. Budżet Agencji jest uchwalany wraz z budżetem krajowym. I w takim momencie Minister Finansów ma najwięcej do powiedzenia. Zasadnicze działania interwencyjne ARR OT Lublin prowadzi więc w stosunkowo wąskim i ustalonym odgórnie zakresie. ■

Dziękuję za rozmowę

Rozmawiał: Stefan Sanecki

Dawno oczekiwana ustawa o grupach producenckich stwarza rolnikom nowe nadzieje. Obowiązuje od 20 listopada b.r. i precyzuje zasady organizacji i działalności grup producenckich. Jej pełny tekst został opublikowany w Dzienniku Ustaw Nr 88 poz. 983 z dnia 20 października 2000 r.

Formy wsparcia i wymagania stawiane grupom producenckim

Wielu producentów, którzy już dawniej zarejestrowali wspólną działalność gospodarczą, jak i ci, którzy się jeszcze nie zdecydowali, zadaje sobie pytanie - co ta ustawa zmieni w ich sytuacji ekonomicznej? Rolnicy oczekują, że grupa producencka, oprócz szansy na korzystniejszy zbyty produktów w okresie coraz większej konkurencji, może być sposobem na uzyskanie dodatkowej pomocy finansowej i podniesienie poziomu dochodu z gospodarstwa.

Ustawa o grupach producenckich i ich związkach faktycznie przewiduje zarówno bezpośrednią pomoc finansową, jak też możliwość uzyskania przez grupę preferencyjnego kredytu inwestycyjnego, kredytów obrotowych oraz zwolnienie przez 5 lat z podatku od nieruchomości i opłat lokalnych związanych z budową lub modernizacją budynków i budowli, wykorzystywanych do działalności statutowej. Grupy będą mogły otrzymywać wsparcie finansowe ze

środków publicznych, z przeznaczeniem na ich organizowanie się i funkcjonowanie w okresie pierwszych pięciu lat, pod warunkiem, iż spełnią wymogi określone w ustawie oraz w przepisach wykonawczych. Potwierdzeniem tego będzie uzyskanie decyzji administracyjnej wojewody stwierdzającej, iż grupa spełnia kryteria oraz dokonanie wpisu do rejestru grup.

Zasady organizowania się i działalności grup producenckich:

Ciąg dalszy na s.10 ➔



1. W grupy producentów rolnych mogą organizować się osoby fizyczne, prowadzące gospodarstwo rolne w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i osoby fizyczne prowadzące działy specjalne produkcji rolnej.

2. Zrzesza producentów jednego produktu lub grupy produktów rolnych.

3. Celem działalności jest dostosowywanie produkcji rolnej do warunków rynkowych, poprawa efektywności gospodarowania, planowanie produkcji ze szczególnym uwzględnieniem jej ilości i jakości, koncentracja podaży oraz organizowanie sprzedaży produktów rolnych, a także ochrona środowiska.

4. Grupa musi posiadać osobowość prawną (zrzeszenie, spółdzielnia, spółka z o.o., spółka akcyjna) i prowadzić działalność gospodarczą na podstawie statutu lub umowy, zwanych "aktem założycielskim", który precyzuje zasady:

- zbywania akcji lub udziałów w spółce z o.o.,
- przyjmowania i występowania członków z grupy - okres członkostwa od dnia wydania decyzji i wpisania grupy do rejestru wynosi minimum 3 lata obrachunkowe, a informacja o zamiarze wystąpienia z grupy musi być zgłoszona z wyprzedzeniem 12 miesięcy przed końcem roku obrachunkowego,
- określa wymóg należności tylko do jednej grupy w zakresie danego produktu lub grupy produktów,
- przestrzeganie obowiązku sprzedaży całości produktów za pośrednictwem grupy i odstępowania od tej zasady,
- dostarczanie przez członków grupy informacji o wielkości sprzedaży poza grupą i uzyskiwanych cenach (dot. produktów dla których utworzono grupę),
- sankcje wobec członków grupy, w przypadku nie wywiązywania się z obowiązków.
- "Akt założycielski" powinien również ustalać zasady dotyczące tworzenia i wykorzystywania

funduszu specjalnego, który może być przeznaczany np. na wypłacanie członkom grupy zaliczek za dostarczone produkty, ponadto może określać zasady dotyczące zaopatrzenia członków grupy w środki produkcji, wspólnego użytkowania sprzętu rolniczego, przechowywania, konfekcjonowania i standaryzacji produktów.

5. Grupa producencka składa się z minimum 5 członków, z których żaden nie może mieć więcej niż 20% głosów na walnym zgromadzeniu (lub zgromadzeniu wspólników).

6. Osiąga co najmniej - 51% w pierwszym roku, 60% w drugim roku, 75 % w trzecim i następnych latach - udokumentowanych przychodów ze sprzedaży produktów będących przedmiotem działalności grupy, a wyprodukowanych w gospodarstwach jej członków.

7. Określa obowiązujące członków grupy zasady produkcji, m. in. dotyczące jakości i ilości produktów lub grup produktów oraz sposoby przygotowywania ich do sprzedaży.

Ponadto, w najbliższym okresie należy oczekiwać dodatkowych przepisów wykonawczych do ustawy, zawierających wykaz produktów, które będą przedmiotem rejestracji grup producenckich, minimalną roczną wielkość produkcji towarowej i minimalną ilość członków grupy, w zależności od rodzaju prowadzonej działalności rolniczej.

Jak wcześniej wspomniano, otrzymanie wsparcia uwarunkowane jest związane nie tylko z zarejestrowaniem działalności gospodarczej w sądzie i uzyskaniem osobowości prawnej, ale również z decyzją administracyjną wojewody o spełnianiu wymogów stawianych grupom. Na tej podstawie będą mogły korzystać z pomocy finansowej zarówno już istniejące, jak i nowo powstające grupy producenckie. Jednak wsparcie finansowe dotyczy działalności samych grup,

natomiast nie będzie kierowane bezpośrednio do gospodarstw prowadzonych przez jej członków.

W perspektywie wpłynie to także na poprawę sytuacji ekonomicznej w gospodarstwach członków grupy. Wzrastające wymogi jakościowe i ilościowe, przy rosnących stale kosztach produkcji w przyszłości wyeliminują z rynku słabe gospodarstwa, bez możliwości inwestowania w unowocześnianie produkcji. W momencie integracji z Unią Europejską ujednolicone zostaną przepisy fitosanitarne, weterynaryjne, transportowe i in. Niewielu naszych rolników będzie mogło samodzielnie ponieść koszty związane z procesem restrukturyzacji rolnictwa. Współdziałanie w ramach grup producenckich wzmocni ich konkurencyjność i efektywność gospodarowania. Jednak proponowany zakres ich wsparcia, wobec bardzo wielu wymogów, nie spełnia wielu oczekiwań rolników. Ustawa nie przewiduje bowiem dofinansowywania związków grup producenckich, które powinny powstawać, aby koordynować i organizować działalność np. eksportową grup działających na większym terenie.

Bez równoczesnego dostosowywania i poprawiania kondycji finansowej zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego oraz wprowadzania przepisów mających na celu organizację i stabilizację rynku rolnego nie można się spodziewać widocznych korzyści dla rolników zorganizowanych w grupy producenckie. Duże znaczenie będzie miało, również dla grup producenckich, uruchomienie wsparcia z funduszy przedakcesyjnych, głównie w ramach programu SAPARD. Dopiero takie działania mogą przyczynić się do podejmowania przez rolników szerszej współpracy i wykorzystywania atutów jakie dają grupy producenckie.

mgr inż. Krystyna Rysak

Czym trują się sadownicy

Istnieje pare metod ochrony sadów przed wiosennymi przymrozkami.

Jedną polega na zraszaniu drzew wodą w pewnych odstępach czasowych. Sposób jest dobry, jeśli mamy pod dostatkiem wody. Temperatura w sadzie nie obniża się wyraźnie, ponieważ "mróz" jest zużywany na zamrażanie wody. Na pąkach zaś tworzy się cienka warstwa ochronna lodu, podobnie jak szadź lub śnieg na ozimocie. Jednak w polskich sadach mało kto do tej pory zainstalował sobie deszczownię.

Istnieje możliwość podgrzewania sadu ogniskami.

Spotkałam się z "oryginalnym" pomysłem, aby między rzędami drzew owocowych jeździł ciągnik z przyczepą. Na przyczepie - ognisko ze słomy lub zużytych opon. Zasięgnęłam opinii specjalistów: Małgorzaty Dudzic i Wojciecha Rysaka w WODR w Końskowoli oraz Jerzego Nieckiego z Wydziału Chemii UMCS w Lublinie na temat tego sposobu podwyższania temperatury w sadzie. Ogniska? Owszem. ALE...

Pierwsze "ale" wysunęli specjaliści z WODR.

Dotyczyło przejazdu między rzędami: kruche gałązki łatwo mogą się połamać. Temperaturę daje się skutecznie podwyższyć przez rozpalenie ognisk na obrzeżach sadu, lub od strony, skąd wieje wiatr, czyli w naszych polskich warunkach zazwyczaj od zachodu. Lepsze jest zraszanie wodą, ale - kto u nas ma deszczownię?

Najlepszym sposobem byłoby spryskiwanie gałęzi drzew owocowych preparatem, który osadza się w postaci pianki i tworzy warstwę ochronną. Ale ten sposób wypróbowują dopiero naukowcy w zachodnich zakładach doświadczalnych.

Jeśli chodzi o "paliwo" do wspomnianych ognisk, doradcy polecają raczej słomę zwilżoną wodą. Przyznają, że spalanie opon z pewnością

nie wpływa korzystnie na środowisko.

Szerzej ten temat rozwinął dr Jerzy Niecko.

Źródłem szkodliwych substancji emitowanych do atmosfery są, między innymi, wszelkie procesy spalania, zwłaszcza przebiegające w stosunkowo niskich temperaturach, tzn. poniżej 500-700° C. W przypadku spalania drewna (słomy) ich stężenie jest wyraźnie niższe niż przy spalaniu opon (gumy). Najgroźniejsze z tych substancji to dioksyny i wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA).

Dioksyny są to najbardziej toksyczne substancje organiczne, które człowiek potrafi również wytwarzać w procesie chemicznym. Mają tego rodzaju strukturę i skład, że są w stanie naruszyć w komórce budowę DNA, który jest odpowiedzialny na równowagę genetyczną organizmu. Podwyższone stężenie dioksyn w organizmie powoduje zmiany prowadzące do licznych chorób:

Spektrum fizjologicznego działania dioksyn jest bardzo szerokie, wydaje się wręcz, że związki te indukują wszystkie z możliwych negatywnych efektów fizjologicznych:

- uczucie zmęczenia,
- zanik działania grasicy,
- zanik działania śledziony,
- zanik działania gruczołów wydzielania wewnętrznego,
- uszkodzenie wątroby,
- rozrost błony żołądka, przewodów nerwowych,
- działanie teratogenne,
- działanie kancerogenne,
- immunosupresja,
- rozregulowanie pracy hormonów,
- nowotwory,
- rozstroje układu rozrodczego,
- śmierć. 1)

Przykładowo: zanik działania śledziony jest równoważny z cukrzycą, zaś immunosupresja daje objawy podobne do AIDS.

Przy wyższych dawkach dioksyn

wzrasta zachorowalność na nowotwory, przy niższych obserwuje się efekty embriotoksyczne. 2) Czyli - zatrucie płodu.

WWA stanowią grupę związków organicznych, która jest znana z dużej toksyczności, głównie kancerogennej i mutagennej.

Mogą być substancjami zarówno łatwo lotnymi jak i stałymi. Najbardziej znanym i najbardziej toksycznym związkiem w tej grupie jest benzo(a)piren. WWA powstają nie tylko podczas niekompletnego spalania paliwa stałego, ciekłego, lub nawet gazowego w źle pracujących piecach do spalania. Można je również stwierdzić w gazach spalinyowych z silników oraz w dymie z ognisk i przy paleniu tytoniu. WWA podobnie jak i dioksyny są rozpuszczalne w tłuszczach, co czyni, że ulegają one akumulacji w organizmie żywym.

Powoli, ale skutecznie

Oczywiście, efekty zatrucia dioksynami lub WWA nie ujawniają się z godziny na godzinę, ale trucizna działa i akumuluje się. Przykładowo: pracownicy zatrudnieni kiedyś w Lublinie bezpośrednio przy produkcji eternitu zawierającego azbest nie wiedzieli, że żaden z nich nie dożyje wieku emerytalnego. Ludzie zatruci dioksynami i WWA umierają na bardzo różne choroby. Tymczasem rolnik ratuje sad przed przymrozkami podgrzewając go ogniskami, ale o swoim zdrowiu nie myśli, gdy podtruwa się dioksynami lub WWA. Mogą je również wdychać sąsiedzi, którzy czasami ogrzewają mieszkania starymi oponami, dokładając do nich niepotrzebne worki plastikowe. Palą się nieźle, ale... znów "ale".

W Polsce rocznie wymienia się około 10 milionów opon. Jak je zużyć, skoro nie możemy ich palić?

Okazuje się, że palić można: w temperaturze ponad 1000°C np. w

Ciąg dalszy na s.12





piecach cementowni lub w nowoczesnych spalarniach odpadów rozkładają się wszystkie organiczne substancje toksyczne, nawet takie, które powstają podczas spalania opon w niskich temperaturach. Jest więc sposób:

"Podczas produkcji klinkieru cementowego można utylizować m.in. zużyte opony samochodowe i odpady gumowe, odpady tworzyw sztucznych, zużyte oleje i smary, odpady asfaltu i mas bitumicznych, odpady przemysłu spożywczego: łuski, pestki, odpady komunalne, osady z oczyszczalni ścieków itp." 3)

Technologia produkcji cementu nie zostanie zakłócona, jednak cementownia nie ma w tym swego interesu. Trzeba by zatem ustawowo zobligować te zakłady do obowiązkowej

utylizacji, lub też premiować w sposób przynoszący korzyści zakładowi i pracownikom.

Drugim sposobem wykorzystania starych opon jest powszechnie znane bieżnikowanie, wzmacnianie skarp, użycie ich do budowy gumowanych nawierzchni asfaltowych.

Czy nie można opon wywieść po prostu na składowisko odpadów komunalnych?

Nie. Ustawa zabrania. Zawieszono tam w całości zajmują dużo miejsca, gdyż "w środku" są puste. Nie dadzą się trwale zgnieść. Bardzo szybko wypełnią kosztowną przecież nieckę składowiska, a ponadto utrudniają pracę kompaktorów zgniatających odpady.

Na Zachodzie po rozdrobnieniu opon specjalnymi "sieczkarniami" umieszczane są na osobnych składowiskach przeznaczonych dla

odpadów niebezpiecznych. Dlaczego niebezpiecznych? Ponieważ podpalone stają się źródłem trucizny. Dalej, jak zwykle na składowisku: zgniatanie, układanie "w tort", z późniejszą możliwością odprowadzania gazów i - rekultywacja. Za parę dziesiątków lat będzie nad nimi szumiał las.

Pozostaje więc otwarte pytanie: co robić z odpadami, których nie przyjęto na składowisko komunalne? Do problemu wrócimy.

Anna Truskolaska

Bibliografia:

1) *Gospodarka odpadami niebezpiecznymi*, red. Krystyna Mędrzycka, Gdańsk 2000.

2) *Tamże*.

3) *Oleszkiewicz Jan, Eksploatacja składowiska odpadów Poradnik decydena*, Kraków 1999.

Konsultacja: dr Jerzy Niecko.

Prawidłowa uprawa gleby - ważnym zadaniem w okresie przestawiania gospodarstwa na metody ekologiczne.

Nie przeszkadzać glebie

Prawidłowa uprawa jest jednym z ważnych zadań stawianym przed rolnictwem ekologicznym. Gleba jest podłożem żywej piramidy odżywczej, na której wznoszą się piętra roślinne i zwierzęce, powiązane łańcuchami odżywczymi, a na szczycie tej piramidy stoi człowiek, wpływający na nią coraz silniej, między innymi poprzez jej uprawę.

Zabiegi związane z uprawą roli mają przede wszystkim służyć uaktywnianiu sfery biologicznej, poprawie warunków fizycznych i chemicznych oraz wyeliminowaniu lub zmniejszeniu konkurencji między chwastami, a roślinami poprzedzającymi w zmianowaniu.

Pamiętać należy, że każda uprawa mechaniczna znacząco obniża liczebność i sprawność biologiczną organizmów glebowych, dlatego też nieprzemyślany

zabieg uprawowy może przynieść zarówno rolnikowi jak i glebie więcej szkody niż pożytku. Zasadą w rolnictwie ekologicznym jest bowiem nie tyle pomaganie glebie - co jej nieprzeszkadzanie.

Dlatego rolnik, zanim wyjdzie w pole, powinien odpowiedzieć sobie na kilka pytań:

- czy wykonanie zabiegu jest konieczne?
- czy posiada odpowiedni sprzęt?
- na jaką głębokość należy wykonać zabieg?
- czy wilgotność gleby jest odpowiednia na wykonanie prac polowych?

Jest to dlatego ważne, że każdy przejazd to dodatkowe ugniatanie gleby, niszczenie jej delikatnej struktury, która jest środowiskiem życia mikroorganizmów.

Organizmy glebowe zasadniczo dzielą się na dwie grupy: tlenowe - żyjące przy powierzchni oraz beztlenowe - zajmujące głębsze warstwy gleby. Dla roślin najkorzystniejsze są organizmy tlenowe, więc uprawa roli musi sprzyjać ich rozwojowi. Powinna ona polegać na głębokim spulchnianiu gleby bez jej odwracania, czyli poszerzaniu warstwy zalegania organizmów tlenowych. Zamiast głębokiego odwracania zaleca się głębsze spulchnianie gleby za pomocą kultywatora, głębosza lub pługa bez odkładnicy. Działają one najgłębiej.

Z narzędzi działających do średniej głębokości, powodujących mieszanie całej warstwy gleby najlepsza jest glebogryzarka wolnoobrotowa, ponieważ nie niszczy struktury gleby, natomiast dobrze ją napowietrza. Do tej grupy narzędzi zalicza się także grubery o sztywnych i półsztywnych łapach.





Najpłycej działają brony aktywne oraz różnego rodzaju wały, których zadaniem jest wyrównanie i rozdrobnienie większych brył.

W celu lepszego wykorzystania mocy ciągnika, zmniejszenia pracochłonności oraz ograniczenia ilości przejazdów sprzętem po roli - zaleca się agregatowanie grup narzędzi w jeden zespół, który za jednym przejściem ciągnika wykonuje uprawę roli.

Wybór narzędzi uzależniony jest od rodzaju i aktualnego stanu gleby.

W mechanicznej uprawie gleby ważny jest również **wybór właściwego terminu wykonania zabiegu**. Można go określić palcową próbą rozgniatania grudki ziemi. Rozpadanie się grudki pod naciskiem palców oznacza właściwy stan gleby do przeprowadzenia zabiegów mechanicznych. Pozwala to na uniknięcie niekorzystnego zjawiska zagęszczania gleby, a w konsekwencji uniknięcia zbędnych zabiegów rozluźniających.

W ekorolnictwie uprawa ma sprzyjać naturalnemu procesowi podnoszenia żyzności gleby i jest ciągłym dążeniem do poprawy współdziałania korzeni roślin, organizmów i cząsteczek glebowych.

Najwięcej błędów w trakcie przedstawiania gospodarstwa popełnia się w zakresie uprawy gleby, która zawsze uważana była za największą sztukę rolnictwa.

W praktyce nie ma uniwersalnych metod uprawy i każdy rolnik musi wyrobić w sobie intuicję (metodą prób i błędów), pozwalającą mu na samodzielne i trafne podejmowanie decyzji.

Dlatego glebę należy obserwować, umiejętnie oceniać jej stan i wyciągać wnioski na przyszłość.

inż. Jadwiga Próchniak

Uprawa truskawek

Pod względem wielkości produkcji truskawek Polska znajduje się w pierwszej dziesiątce w świecie. W naszym kraju tylko niewielkie ilości uprawiane są jako truskawki konsumpcyjne, natomiast większość produkcji przeznaczona jest do przemysłu przetwórczego i zamrażalniczego. Przemysł ten umożliwia zagospodarowanie dużych ilości owoców w krótkim czasie, jednak na produkcję oddziałuje w sposób monopolistyczny. Wyznaczając ceny skupu określa dobrą lub złą koniunkturę, co często destabilizuje produkcję. Ceny w poszczególnych latach ulegają dużym wahaniom i rzutują na opłacalność. Jak uczy doświadczenie obecnie na znaczny wzrost cen nie ma co liczyć, należy raczej skierować wysiłki na podniesienie plonu i jego jakości. Z tego powodu plantatorzy powinni przestrzegać określonych zasad, które gwarantują im uzyskanie wysokich i opłacalnych plonów. Do czynników tych należą:

- właściwe przygotowanie stanowiska
- zdrowe, silne sadzonki z kwalifikowanych szkółek
- ochrona plantacji przed chorobami i szkodnikami
- utrzymanie czystej plantacji przez cały okres jej użytkowania.

Pierwszym czynnikiem na który należy zwrócić należytą uwagę, jest przygotowanie stanowiska przed założeniem plantacji, tj. odpowiedni przedplon oraz zniszczenie chwastów trwałych takich jak: perz, ostrorzeń, powój. Są to chwasty, które bardzo trudno zniszczyć po założeniu plantacji. Najlepszym przedplonem są rośliny motylkowe jednoroczne, jednak z uwagi na

małą powierzchnię ich uprawy w naszym regionie należy polecać rośliny zbożowe.

Truskawki najczęściej sadi się jesienią, chociaż obecnie również okres wiosenny jest dobry (dostępność sadzonek dobrej jakości z chłodni). Według moich doświadczeń tylko stosowanie do zakładania plantacji dobrego i zdrowego materiału gwarantuje powodzenie uprawy. Zrozumiało to już wielu rolników z mojego terenu i zakupiło sadzonki z renomowanych w kraju szkółek. Należą do nich: Dariusz Cakała z Helenowa, Kazimierz Cakała z Helenowa, Piotr Cybula z Helenowa, Bogusław Stempniak z Woli Gułowskiej, Józef Zaręba z Turzystwa, Jadwiga Wardak z Jeleńca, Grzegorz Raczyński z Pieniek, Szymon Budniak z Jarczewa oraz jeszcze kilkunastu z mojego terenu działania. Wprawdzie koszty założenia plantacji, były większe, ale opłacalność produkcji większa. Plon już w pierwszym roku uprawy przy sadzeniu sadzonek z doniczek oraz w drugim roku przy sadzonkach zielnych był dużo wyższy niż przy materiale niekwalifikowanym.

Większość tych rolników podpisało również umowy kontraktacyjne z firmą Zentis, która określa ceny minimalne. W roku 2000 wynosiła ona 2 zł za kg. Miało to bardzo duże znaczenie do opłacalności produkcji tych plantacji. Myślę, że w niedalekiej przyszłości wszystkie plantacje towarowe będą musiały być objęte kontrakcją. Ustabilizuje to wielkość produkcji i wahania cenowe.

*Krzysztof Baran
Rejon Łuków*

Obecny sezon przechowalniczy jest dobrym przykładem, iż w mineralnym nawożeniu sadów jabłoniowych nie ma rozwiązań standardowych, optymalnych w każdych warunkach uprawy.

Wapń a przechowywanie jabłek

W roku, w którym kumulują się czynniki wpływające niekorzystnie na przechowywanie jabłek (przymrozki, susza) należy stosować intensywniejszy program wzbogacania jabłek w wapń (poprzez nawożenie dogłębne, pozakorzeniowe), szczególnie u odmian, które kumulują mniej tego składnika w owocach.

Podczas przechowywania bardzo ważne jest zachowanie wysokiej jakości owoców czego wymagają konsumenci. Zdolność przechowalnicza owoców zależy w dużej mierze od cech genetycznych odmiany, jednak warunki środowiskowe mogą ją modyfikować. Istnieje ścisły związek pomiędzy zdolnością przechowalniczą jabłek a zawartością składników mineralnych w owocach (szczególnie wapnia i potasu). Wapń decyduje o jedrności miąższu oraz o odporności na uszkodzenia mechaniczne. Do chorób fizjologicznych związanych z niedoborem tego składnika należą: gorzka plamistość podskórna, różnego rodzaju rozpady miąższu i korkowacenie. Jabłka o niskiej zawartości wapnia odznaczają się wyższą intensywnością oddychania. Sprzyja to wcześniejszemu dojrzewaniu i starzeniu się owoców.

Na zawartość wapnia w owocach mają wpływ :

- prawidłowy termin zbioru owoców,
- nawożenie i sposób utrzymania gleby,
- odmiana i zapylenie,
- wielkość plonu i rozmiary owoców,
- cięcie i wiek pędu,

Wcześniejsze dojrzewanie jabłek w 2000 r. sprawiło, iż wybór terminu ich zbioru był trudniejszy niż zazwyczaj.

Wapń jest pierwiastkiem powszechnie występującym w glebie. Jego pobieranie na glebach

kwaśnych i ciężkich jest jednak ograniczone. Szczególnie wiosną występuje duże zapotrzebowanie drzew w łatwo przyswajalne formy wapnia co później decyduje o wartości tego składnika w tworzących się zawiązkach. Podczas suszy system korzeniowy jest mało aktywny a pobieranie składników pokarmowych bardzo ograniczone. Tęgoroczna susza mogła zatem dodatkowo ograniczyć pobieranie wapnia przez drzewa w okresie dużego zapotrzebowania na ten składnik, co w przypadku odmian wrażliwych na jego niedobory (np. Jonagold) z pewnością wpływa na zawartość wapnia w owocach. Zwykle nie potrafimy wizualnie ocenić przydatności owoców do przechowywania. Jedynie dzięki analizom wykonanym w fazie dojrzałości zbiorczej, określającym zawartość wapnia i potasu w owocach, potrafimy określić, czy zbierane owoce nadają się do długotrwałego przechowywania. Zachowanie stosunku zawartości potasu do wapnia w granicach od 20:1 do 30:1 pozwoli na kilkumiesięczne ich przechowywanie w chłodni. Szerszy zakres wzajemnej relacji potasu do wapnia pogarsza przydatność owoców do przechowywania.

Od odmiany, jako czynnika genetycznego, zależy w znacznym stopniu poziom odżywienia jabłek wapniem. Wysoką zawartością wapnia odznaczają się m.in. jabłka odmiany: Idared, Gloster i Lobo, natomiast niską zawartością - Szampion i Jonagold. Poza odmianą ważny jest dobór i właściwe rozmieszczenie zapylaczy. Złe zapylenie nieodpowiednim pyłkiem powoduje wytworzenie nasion słabo wykształconych, które nie są zdolne zapewnić prawidłowego rozwoju owocu (deformacje, zmniejszenie rozmiaru owoców). Stwierdzono, że niedobór auksyn w owocach beznasiennych

może przyspieszyć ich dojrzewanie. Brak nasion oznacza także brak lub niedostatek etylenu, co powinno spowolnić procesy przejrzenia i rozpadu owoców. Beznasienne jabłko i gruszki powinny więc dobrze przechowywać się w chłodni. Natomiast jeżeli przez otwarty kielich (jak u odmiany Gloster) dostały się grzyby chorobotwórcze (Botrytis) i rozwinęły się zamiast nasion, to wówczas na trwałość jabłek nie ma co liczyć.

Na dużych jabłkach choroby fizjologiczne występują z większą częstotliwością. Związane jest to z zachwianiem proporcji potasu do wapnia. Wraz ze wzrostem rozmiarów jabłek maleje w nich stężenie wapnia. Duże jabłka wyrastają na drzewach młodych, a także w sadach, które ucierpiały z powodu przymrozków wiosennych. Jabłka z drzew plonujących słabo odznaczają się zwykle bardziej zaawansowaną dojrzałością podczas zbioru, krótszym okresem przechowywania oraz większą podatnością na gnienie i choroby fizjologiczne.

Przy okazji cięcia i odżywienia owoców wapniem warto zdawać sobie sprawę ze znaczenia wieku pędów owoconośnych. Wyższej zawartości wapnia można oczekiwać w jabłkach pochodzących z pędów najmłodszych. Natomiast wraz ze starzeniem się pędów, owoce wykazują coraz niższą zawartość tego składnika w miąższu.

By zachować wysoką wartość przechowalniczą owoców, wskazane jest działanie kompleksowe. Dopiero przy łączeniu różnych zabiegów uzyskuje się najlepsze wyniki i można spodziewać się znacznego zmniejszenia występowania wielu chorób fizjologicznych, a nawet wyeliminowania niektórych z nich. ■

Przygotowała:

Elżbieta Kacprzak-Piwońska

Informacje rynkowe

Ceny z targowisk w Polsce w okresie
02.01.2001 – 05.01.2001r.

Lp.	Województwo	Targowisko	Pszenica zł/dt	Żyto zł/dt	Jęczmień zł/dt	Ziemniaki zł/dt	Prosięta zł/parę	Cebula zł/kg
1	Dolnośląskie	Wołów	56	37	43	35	180	1,10
2	Dolnośląskie	Głogów	-	-	-	-	195	-
3	Kujawsko-Pomorskie	Golub Dobrzyń	-	-	60	-	200	0,80
4	Kujawsko-Pomorskie	Skrwilno	60	45	60	-	225	0,60
5	Łódzkie	Pajęczno	56	42	53	21	195	0,45
6	Łódzkie	Opoczno	65	45	-	20	220	0,60
7	Lubelskie	Biała Podlaska	60	-	60	30	210	0,50
8	Lubelskie	Biłgoraj	53	-	-	23	205	0,60
9	Lubelskie	Chełm	-	-	-	-	200	0,80
10	Lubelskie	Łuków	60	42	58	20	240	0,50
11	Lubelskie	Ryki	60	45	58	25	230	-
12	Lubelskie	Urszulin	-	-	-	-	190	0,40
13	Lubelskie	Zamość	48	-	43	-	200	0,50
14	Lubuskie	Nowa Sól	60	-	60	35	170	0,60
15	Lubuskie	Międzyrzecz	55	-	-	50	-	0,80
16	Lubuskie	Żary	70	-	55	25	170	0,80
17	Małopolskie	Proszowice	48	44	50	15	230	-
18	Małopolskie	Nowy Sącz	60	55	58	30	270	0,80
19	Mazowieckie	Góra Kalwaria	54	40	50	25	215	0,80
20	Mazowieckie	Jadów	70	45	60	20	230	1,00
21	Mazowieckie	Radzymin	70	45	60	20	260	1,00
22	Mazowieckie	Sochaczew	55	42	55	30	210	0,60
23	Podlaskie	Siemiatycze	60	42	60	30	220	0,60
24	Podlaskie	Suwałki	60	40	60	25	220	0,40
25	Podkarpackie	Dębica	55	-	-	25	230	0,80
26	Podkarpackie	Zaklików	50	-	45	-	210	0,80
27	Pomorskie	Kościerzyna	65	50	63	40	200	0,75
28	Pomorskie	Wejherowo	56	46	53	35	210	0,70
29	Śląskie	Skoczów	60	-	52	40	240	0,80
30	Śląskie	Żywiec	62	-	60	33	280	0,80
31	Świętokrzyskie	Jędrzejów	53	43	51	20	220	0,60
32	Świętokrzyskie	Skarżysko Kamienna	63	46	58	-	-	1,00
33	Warmińsko-Mazurskie	Pasłęk	55	45	52	30	180	0,60
34	Warmińsko-Mazurskie	Susz	52	-	50	25	200	0,55
35	Wielkopolskie	Pleszew	59	44	58	30	200	0,50
36	Wielkopolskie	Kościan	60	50	56	30	210	1,00
37	Zachodnio-Pomorskie	Gryfice	55	-	-	50	180	1,00
38	Zachodnio-Pomorskie	Stargard Szczeciński	50	-	-	50	170	0,90

Celem niniejszej publikacji jest dostarczanie bieżącej informacji cenowej. Notowania cen są realizowane na reprezentatywnych targowiskach w każdym województwie.

Prezentowane poziomy cen to ceny dotyczące największej liczby zawartych transakcji na badanym targowisku dla danego towaru. Badania cen dokonywane są raz w tygodniu w zwyczajowo przyjęty dzień targowy. Obroty na tych rynkach mają charakter lokalny. W przypadku zbóż: ogólna wielkość zawieranych transakcji na poszczególnych targowiskach jest bardzo zróżnicowana i kształtuje się od kilkunastu do kilkudziesięciu ton dziennie w okresach największego nasilenia handlu. Wielkość poszczególnych transakcji waha się od 100 kg do kilkunastu ton. W przypadku prosiąt jednostką transakcyjną jest para lub jej wielokrotność. Zazwyczaj poszczególni nabywcy kupują od 1 do 4 par. W przypadku cebuli handel na targowiskach dotyczy na ogół ilości na zaopatrzenie rodziny. Rynek targowiskowy w przypadku ziemniaków możemy traktować jako hurt pierwotny, tzn. miejsce, gdzie następuje sprzedaż towaru przez producentów na rzecz innych producentów.

Ceny zbóż

(ceny w zł / dt 07.12 - 30.12.2000r.)

REJON PUNKT SKUPU	PSZENICA	JĘCZMIEN	KUKURYDZA	ŻYTO	PSZENŻYTO
PPHU „WOLA- PASZE” Spółka z o.o . 21-500 Biała Podlaska ul. Handlowa 7 tel. 342-22-01; 343-26-96	52,00	47,00	47,00		47,00
KOJPASZ Dubica	48,00	48,00		35,00	46,00
Mieszalnia Pasz J i Z Bajkowscy	50	45,00		40,00	42,00
CARDINAL Wisznice				36,00	
Młyn Gospodarczy – Marek Trościańczyk Parczew ul.11-go Listopada 107 tel. (083) 354-17-67	55,00			40,00	

Do ceny podstawowej doliczony jest 3% VAT

ŻYWIEC WIEPRZOWY I WOŁOWY(29.12. 2000r.-05.01.2001r. cena w zł / kg)

REJON PUNKT SKUPU	ŻYWIEC WIEPRZOWY		ŻYWIEC WOŁOWY		
	TUCZNIKI	MACIORY	BUHAJE	JAŁÓWKI	KROWY
Biała Podlaska					
ZM Felix Rossosz	3,80		3,40-3,50	3,30-3,40	2,20
Ubojnia Zwierząt Koszoly – Łojewski Krzysztof	3,80-4,00	3,00	3,50-3,60	3,40-3,50	2,20
Biała Podlaska –ZM Łuków	3,60-3,70		2,90-3,20	2,70-2,90	1,80-2,10
Prywatny Polubicze	4,00				
Prywatny Curyn	4,00				
Parczew					
Parczew-ZM „LMEAT” Łuków	3,70	2,40-2,50	2,90-3,10	2,50-2,70	1,90-2,10
Radzyń Podlaski					
Masarnia-Ubojnia ZEMAT s.c. Wohyń	3,90				
ZM „Lmeat” Łuków - Bedlno	3,70				
Łuków					
ZM Łuków ul. Warszawska 85	3,60-3,70				
Ubojnia Krynka	4,00-4,10				

Do ceny podstawowej doliczony jest 3% VAT

**Ceny żywca wołowego i wieprzowego stosowane przez ubojnie
gospodarcze w latach 1995 – 2000**

sporządzone przez ODR Grabanów

Data skupu	Żywiec wieprzowy klasa I w zł/kg	Żywiec wołowy młode bydło klasa A w zł /kg
14.06.1995r.	2.40-2.50	2.40-2.50
14.06.1996r.	2.60-2.75	2.80-2.85
13.06.1997r.	3.40-3.60	2.20-2.70
19.06.1998r.	3.50	2.90
18.06.1999r.	2.50-2.60	3.00-3.10
16.06.2000r.	3.40	3.40

Analiza cen wybranych produktów rolnych w latach 1995-2000 sporządzone przez ODR Grabanów

(ceny w zł za jednostkę)

Wyszczególnienie	Jednostka miary	1995 czerwiec	1996 czerwiec	1997 czerwiec	1998 czerwiec	1999 czerwiec	2000 czerwiec
Pszenica	Dt	37 - 45	55 - 70	40 - 55	45 - 52	40-50	60-80
Pszenżyto	Dt	34-40	45-55	38-48	37-44	40-48	55-60
żyto	Dt	25-30	30-40	27-35	30-35	28-40	45-55
owies	Dt	34-40	36-50	27-34	20-32	30-50	40-60
Jęczmień	Dt	34-41	42-60	28-50	38-46	46-52	55-80
Mieszanka zbożowa	Dt	37-39	39-50	28-40	30-45	39-50	45-70
Ziemniaki	Dt	40-100	10-20	4-10	16-30	11-22	20-45
Prosięta	Para	50-150	90-150	140-300	140-230	55-150	90-180
Krowy	Szt	1000-1600	1100-1600	1000-1800	1100-1600	900-1800	1400-1600
Konie	Szt	2500-3200	2500-3000	2000-3200	3200		
Jaja	Szt	0.16-0.20	0.18-0.25	0.18-0.30	0.24-0.30	0.18-0.28	0.23-0.40
Jabłka	Kg	0.50-1.60	0.70-2.20	0.50-2.00	0.40-2.20	1.50-3.80	1.00-2.50
Cebula	Kg	1.00-2.00	0.40-1.40	1.00-3.00	2.80-3.50	1.00-2.60	0.50-2.80
Pomidory	Kg	3.00-3.60	2.80-6.00	2.80-6.50	3.00-5.20	2.50-6.00	2.50-8.00
Ogórki	Kg	0.80-2.60	1.60-3.60	1.80-4.80	1.20-4.00	1.30-3.80	1.20-3.00

Ceny detaliczne wybranych produktów do produkcji rolnej w latach 1997 - 2000

(Cena w złotych za jednostkę)

Wyszczególnienie	Jednostka miary	XII 1997	XII 1998	X 1999	X 2000
Saletrzak 28% N	tona	395,2	423,0	423,6	452,6
Saletra amonowa 33-34,5% N	tona	413,6	437,4	419,6	451,0
Mocznik 46% N	tona	524,6	535,2	534,8	571,8
Fosforan amonu 18%N i 46%P2O5	tona	869,0	960,4	1019,8	1038,2
Polifoska 8%N,24%P2O5,24%K2O	tona	697,6	768,8	822,0	895,6
Sól potasowa 57%K2O	tona	422,2	457,4	523,8	577,0
Wapno tlenkowe 60% CaO	tona	61,7	144,6	210,5	291,1
Zołone 35 EC	litr	51,45	57,09	59,93	61,39
Roundup	litr	32,21	32,72	33,66	32,28
Chwastox Extra	litr	8,68	9,82	10,58	11,37
Reglone	kg	61,01	73,55	77,83	81,07
Węgiel kamienny klasa 1	tona	356,48	376,28	379,22	420,54
Olej napędowy LS	litr	1,45	1,46	2,12	2,86
Cement portlandzki „350”	tona	178,20	191,40	217,40	264,40
Wapno hydratyzowane (worki)	50 kg	11,36	12,41	13,10	13,96
Blacha dachowa	szt	9,05	9,62	29,14	29,43
Ciągnik „ Ursus 2812”	szt	26405,26	29668,01	31907,01	35998,11
Roztrzaskacz obornika 1 - osiowy N-219	szt	6855,22	7253,83	7260,79	9316,63
Siewnik zbożowy ciągnikowy zawieszany	szt	4765,37	5302,13	5672,87	6091,55
Kosiarka ciągnikowa rotacyjna Z-036	szt	3402,59	3216,66	3207,45	3294,67
Kopaczka ciągnikowa Z-609	szt	5145,12	5215,17	5289,58	5243,45
Otręby żytnie	100 kg	305,42	261,31	238,61	374,80
Otręby pszenne	100 kg	377,98	334,70	353,94	460,46

NOTOWANIA CEN TARGOWISKOWYCH SPORZĄDZONE PRZEZ ODDZIAŁ WODR W GRABANOWIE (Ceny w zł za jednostkę)

L p	Wyszczególnienie	J.M	Wisznice 08.01.2001 poniedziałek	Parczew 09.01.2001 wtorek	Piszczac 10.01.2001 środa	Radzyń Podlaski 10.01.2001 środa	Biała Podlaska 11.01.2001 czwartek	Łuków 11.01.2001 czwartek	Międzyrzec Podlaski 11.01.2001 czwartek
1.	Pszenica	dt	55	-	50-55	55 - 60	55-60	58	60
2.	Pszenżyto	dt	50	-	45	49-50	50-55	50	55
3.	Żyto	dt	-	-	35-40	40-45	45	43	45
4.	Owies	dt	40	-	40-42	45	50	45	48-50
5.	Jęczmień	dt	-	-	50-55	-	60	58	60
6.	Mieszanka zbożowa	dt	45	-	45	48	-	-	50
7.	Kukurydza	Dt	-	-	-	-	70	-	-
8.	Ziemniaki	dt	-	-	-	25.00	20.00-25.00	15.00	-
9.	Cebula	dt	-	-	-	-	40	-	50
10.	Prosięta 10-15 kg	para	190 - 200	-	180-200	220- 230	200	210-230	220-250
11.	Prosięta pow. 15 kg	para	230 - 250	200-220	240-250	230 - 270	220-250	230-280	250-300
12.	Krowa z cielakiem	szt.	-	-	-	-	-	1900	-
13.	Jaja	szt.	0.35-0.38	0.34-0.38	0.33-0.40	0.25 - 0.34	0.30-0.36	-	0.30-0.36
14.	Jabłka	kg	0.50-1.20	0.80-1.60	0.60-1.40	0.70-1.20	1.00-1.50	-	0.80-1.20
15.	Gruszki	kg	1.50 - 2.00	2.00	1.50-3.00	-	2.50-3.00	-	-
16.	Cebula	25 kg	-	-	-	7.00-8.00	-	-	-
17.	Cebula	kg	0.23-0.60	0.50-0.80	0.23-0.60	0.50 - 0.60	0.50-0.60	0.50	0.50
18.	Czosnek	kg	4.00-6.00	-	4.00-6.00	-	-	-	-
19.	Czosnek	Szt.	-	0.50	-	-	-	0.40	-
20.	Kapusta	szt.	0.80-1.00	0.50-1.00	0.80-1.00	-	-	-	0.70-1.30
21.	Kapusta pekińska	Szt.	1.00-1.20	-	0.80-1.00	-	-	-	-
22.	Kapusta czerwona	szt.	-	-	-	-	-	-	0.80-1.20
23.	Kapusta kiszona	kg	-	1.00	-	-	1.50	-	1.80-2.00
24.	Pomidory	Kg	-	-	-	-	8.00	-	10.00
25.	Pieczarki	Kg	-	-	-	4.50	4.50	4.60	4.00-4.50
26.	Papryka	Kg	-	-	-	-	14.00	-	-
27.	Marchew	Kg	0.60-0.80	0.60	0.60-0.70	0.50 - 0.60	0.80-1.00	0.50	0.60
28.	Pietruszka	Kg	1.50-2.00	2.00	2.00	1.50 - 2.00	3.00-3.50	-	1.60
29.	Miód	Kg	12.00-14.00	-	12.00	-	14.00	14.00-17.00	16.00
30.	Buraki czerwone	Kg	0.60-0.80	0.80	0.60-0.70	0.50 - 0.60	0.80	0.50	0.60
31.	Fasola	Kg	-	4.50	-	-	-	-	-
32.	Seler	Kg	2.00	2.00	2.50-3.00	1.50-2.00	3.00	2.00	1.80
33.	Por	Kg	-	2.00	-	1.00-1.50	3.00	-	1.60
34.	Por	szt.	-	-	1.00-1.50	-	-	0.50-1.00	-
35.	Ziemniaki	Kg	-	0.50	-	-	0.50	-	0.40-0.60
36.	Pestka dyni	Kg	2.80-3.00	-	-	-	-	-	-
37.	Orzech laskowy	Kg	-	8.00	-	-	9.00	-	-
38.	Orzech włoski	Kg	3.00	4.00	3.50	-	3.50	-	3.50

Wisznice:	zboża	podaż mała	popyt średni
	Prosięta	podaż średnia	popyt duży
Parczew:	prosięta	podaż średnia	popyt średni
Piszczac:	zboża	podaż mała	popyt średni
	prosięta	podaż mała	popyt duży
Radzyń Podl.:	zboża	podaż średnia	popyt średni
	prosięta	podaż średnia	popyt średni
Biała Podl.:	zboża	podaż średnia	popyt średni
	prosięta	podaż średnia	popyt średni
Międzyrzec Podl.:	zboża	podaż średnia	popyt średni
	prosięta	podaż średnia	popyt średni
Łuków:	zboża	podaż średnia	popyt średni
	prosięta	podaż duża	popyt duży

Agronom

Jasionka 5, 21-200 Parczew

- Pasze Hendrix,
- Nawozy,
- Środki ochrony roślin,
- Śruta sojowa i rzepakowa,
- Nasiona kukurydzy,
- Wyposażenie budynków inwentarskich,
- Folia do sianokiszzonek,
- Doradztwo.

Uprawa kukurydzy na ziarno

W 2000 roku na terenie działania PZDR Wisznice w gminie Łomazy przeprowadzono 2 demonstracje z tematu " Uprawa kukurydzy na ziarno " w gospodarstwach pana Henryka Wołosowicza z Łomaz i pana Jana Bajkowskiego z Kopytnika. Oba gospodarstwa charakteryzują się dużą obsadą inwentarza a więc dużym zapotrzebowaniem na ziarno paszowe i dlatego podjęły uprawę kukurydzy na ziarno.

W obu gospodarstwach w 2000 roku plony ziarna kukurydzy przekroczyły poziom 70 dt/ha, co jak na warunki glebowe w tych gospodarstwach oraz wyjątkowo niekorzystne warunki atmosferyczne roku 2000 /susza/ jest wynikiem bardzo dobrym. Techniki uprawy stosowane w obu gospodarstwach były zróżnicowane.

I tak w gospodarstwie pana Jana Bajkowskiego jako nawóz organiczny zastosowano gnojowicę z chlewni, którą przykryto głęboką orką zimową. Wiosną zastosowano Polifoskę 6 i Saletszak, po tym zespół uprawek wiosennych. Siew nasion nastąpił w ostatnich dniach

kwietnia, wysiano 3 odmiany kukurydzy: Hibrid, Greta, Mieszko. Zbiór dokonano kombajnem Bizon w pierwszych dniach listopada 2000 roku. Po zbiorze okazało się że najlepiej plonowała odmiana: Greta potem Hibrid a najniżej Mieszko.

Natomiast w gospodarstwie pana Henryka Wołosowicza jesienią wywieziono pełną dawkę obornika /30 t na ha/ na pole i przykryto głęboką orką zimową.

Wiosną zastosowano: fosforan amonu i sól potasową, po czym wykonano zespół uprawek aby poprawić strukturę gleby i zatrzymać wilgoć w glebie. Bezpośrednio przed siewem wysiano azot w formie

mocznika. Nasiona kukurydzy odmiany Parys wysiano po 20 kwietnia siewnikiem punktowym.

Zbiór ziarna kukurydzy nastąpił systematycznie od 25 października kombajnem do zbioru kukurydzy. Po zebraniu partii ziarno, było niezwłocznie dosuszane we własnej suszarni. Zebrane wysuszone ziarno rolnik pozostawił na paszę dla trzody chlewnej.

Obaj rolnicy są zadowoleni z uzyskanych plonów ziarna kukurydzy i planują zwiększenie powierzchni jej uprawy w 2001 roku w swoich gospodarstwach.

Tadeusz Rowiński
PZDR Wisznice

Zapomniana kapusta

Kapusta pastewna dostarcza do 120 ton z ha paszy bogatej w białko (ok.25%), sole mineralne i witaminy. Jest rośliną chętnie zjadaną przez wszystkie zwierzęta gospodarskie.

Kapustę można uprawiać na zielonkę i kiszonkę. Można ją wysiewać przez długi okres-wczesną wiosną jako plon główny, w czerwcu-jako plon wtóry np. po życie na kiszonkę, aż do przełomu lipca i sierpnia - jako plon ścierniskowy. Plantację można założyć z nasion albo z rozsady.

Aby uzyskać rozsadę potrzebną do zasadzenia 1 ha należy wysiać 0,4-0,8 kg nasion na rozsadniaku o pow. 150-200 m². Po 5 tygodniach rozsadę w pochmurny dzień należy wysadzić co 25-30 cm w rzędzie o rozstawie 40-50 cm. Mniej pracochłonny jest wysiew nasion stosując 1,5-6 kg/ha w zależności od siły kiełkowania, terminu siewu, zachwaszczenia. Aby zapewnić równomierny siew powinno się dodać balastu np. ok.3 kg przy siewie 1,5 kg nasion/ha i rozstawie rzędów 50 cm. W plonie wtórym wysiewa się 3-4 kg nasion/ha i oczywiście balast a w poplonie

ścierniskowym pod koniec lipca do 6 kg/ha+ balast.

W przypadku zaskorupienia gleby powinno się zastosować przed wschodami lekką bronę. Po wschodach do fazy 2-3 liści nie wolno bronować, aż do fazy 3-6 liści, kiedy to można znowu bronować nawet w poprzek. Wskazane jest spulchnianie między rzędami a w przypadku silnego zachwaszczenia można zastosować herbicydy-Ramrod lub Treflan.

Obornik pod kapustę bezpośrednio stosować można jesienią tylko przy uprawie w plonie głównym. Przy plonie wtórym i ścierniskowym wyłącznie pod przedplon.

Zbiór do bezpośredniego skarmiania można dokonywać aż do stycznia a podczas łagodnej zimy aż do wiosny. Zbiór w czasie zimy jest możliwy ze względu na dużą mrozoodporność kapusty pastewnej do-18 stopni C. Mechaniczny zbiór na kiszonkę należy przeprowadzić

w XI-XII. W przypadku użytkowania dwukośnego (pierwszy zbiór w VII) należy ścinać rośliny ok. 20 cm nad ziemią (ułatwia to odrost drugiego pokosu).

Z uwagi na zainteresowanie rolników kapustą pastewną pragnę poinformować, że nasiona można nabyć w sklepach ogrodniczych. Były również w sprzedaży latem 2000 r na targu w Radzynie Podl.

Opracowała:
Krystyna Babicz
specjalista ds. produkcji roślinnej

Ogłoszenie

Leszek Szelański
zam. Jezioro 22 gm. Łuków
tel. (025) 798 40 29 po godz. 16
lub 798 39 58 w godz. 8-15
Sprzedam: kombajn ziemniaczany
Anna, przyczepa zbierająca i beczkowóz

Na terenie województwa lubelskiego nie zanotowano ani jednego przypadku choroby szalonych krów. Nie ma nawet przypadku podejrzenia zachorowania. Miejmy nadzieję, że nie będzie... Gdyby jednak podejrzenie wystąpiło, wtedy Inspektorat Weterynarii zabezpieczy i zbada zwierzęta - zapewnia dr n. weterynaryjnych pan Jan Sławomirski, Wojewódzki Lekarz Weterynarii.

Jak rozpoznać szaloną krowę?

Jest to zapewne jedno z wielu zadań Inspektoratu?

Oczywiście. Państwowy Inspektorat Weterynaryjny jest instytucją, która nadzoruje szereg działań związanych z produkcją zwierzęcą i żywnością pochodzenia zwierzęcego.

Do jego najważniejszych zadań należą:

- zwalczanie chorób zakaźnych (gruźlica, białaczka, bruceloza, BSE itd.),
- nadzór nad żywnością pochodzenia zwierzęcego: mięso i jego przetwory, mleko i jego przetwory itd.,
- nadzór nad produkcją i magazynowaniem pasz,
- nadzór nad materiałem biologicznym i rozrodem zwierząt przeznaczonych do hodowli w naszym kraju,
- nadzór nad środkami farmaceutycznymi i materiałami medycznymi, które stosuje się u zwierząt,
- nadzór nad granicami, dotyczy kontroli granicznej ww. towarów.

Nadzór Inspektoratu obejmuje cały cykl produkcyjny, od chlewni, obory, kurnika, stawu, aż do chwili, gdy produkt żywnościowy opuszcza zakład przetwórstwa spożywczego np.: drobiarski, mleczarnię itd. Podobnie jak w UE planuje się rozszerzenie kompetencji Inspektoratu o nadzór również nad żywnością w sklepach i żywieniem zbiorowym. Obecnie zajmuje się tym Inspekcja Sanitarna.

Jaka jest struktura Inspektoratu?

Na Lubelszczyźnie w każdym powiecie działa Powiatowy Inspektorat Weterynarii. Natomiast kolejne szczeble odwoławcze to Wojewódzki

Inspektorat z Wojewódzkim Lekarzem Weterynarii na czele i Główny Inspektorat Weterynarii w Warszawie z reprezentującym go Głównym Lekarzem Weterynarii.

Kiedy hodowca ma do czynienia z Inspektoratem?

Gdy u zwierząt jest podejrzenie choroby lub, gdy w wyprodukowanym towarze stwierdza się nieprawidłowości. Wtedy w dochodzeniu weterynaryjnym inspektor stara się trafić do źródła choroby - w kurniku, w oborze, w chlewni.

Poza tym, to właśnie Inspektorat nadaje certyfikaty (pozwolenia) rolnikom oddającym mleko bezpośrednio z obory. Oczywiście szanse mają tylko ci, którzy pozyskują mleko dobrej jakości w zadowalających warunkach produkcji w oborze i w odpowiedniej ilości.

Raz na trzy lata każda obora jest poddawana badaniom w kierunku chorób: brucelozy, gruźlicy i białaczki. Badania przeprowadzają lekarze z lecznic na zlecenie Inspektoratu. Zatrudniani są również lekarze wolnej praktyki. Badania wykonywane są w laboratoriach Zakładu Higieny Weterynaryjnej.

Ostatnio wiele słyszymy o chorobie szalonych krów. Jak zachowuje się krowa chora na BSE?

Choroba poraża centralny układ nerwowy, co odbija się w zachowaniu zwierzęcia. Gospodarz od razu to zauważy. Krowa jest nadwrażliwa przesadnie reaguje, ryczy, kręci się jest niespokojna, nie pozwala się doić. Bywa również agresywna, napiera na ściany, atakuje - i właśnie te objawy mogą być mylone z wścieklizną. Występuje również niezdolność ruchów. Krowa boi się przejść przez niską przeszkodę, którą normalnie pokonuje bez

problemu. W późniejszej fazie choroby przewraca się, nie może wstać. Choroba zawsze kończy się zejściem śmiertelnym w różnym okresie czasu. Jednak pamiętajmy, że szereg chorób ma podobne objawy, które przechodzą po podaniu leków.

Jak wygląda kontrola mączki zwierzęcej - głównej przyczyny tej choroby?

Przeprowadzamy badania mączki zwierzęcej i prawidłowość jej stosowania przez hodowców. Kontrolujemy, czy jest odpowiednio stemplowana na opakowaniu, czy jest stosowana jako dodatek do podstawowej diety, czy też jako pokarm samodzielny. Odkąd w Anglii pojawiły się pierwsze przypadki zachorowań, w Polsce wydano zakaz karmienia mączką bydła.

Chciałbym zapewnić polskich konsumentów, że państwowe służby weterynaryjne czuwają nad ich bezpieczeństwem.

Inspektorat, na życzenie, organizuje szkolenia dla rolników, np.: o tym jak zakładać obory mleczne, jak żywić zwierzęta, jak powinny działać podmioty gospodarcze będące pod nadzorem weterynaryjnym - ubojnie, masarnie, przetwórnice, magazyny.

Inspektorat chętnie udziela szczegółowych informacji. Pytania należy kierować pod adres:

Wojewódzki Inspektorat Weterynarii
ul. Droga Męczenników Majdanka 50
Lublin, tel. (081) 744 08 42, fax
(081) 744 28 85

oraz do Powiatowych Inspektoratów Weterynarii w swoim powiecie. ■

Rozmawiała: Jolanta Kotlarek

Poszukiwani producenci rzepaku

36 tys. ton rzepaku będzie potrzebowało rocznie Przedsiębiorstwo "Bioenergia" z Gdyni, które chce produkować olej bio-diesel we Włodawie. 16 listopada z rolnikami gminy Włodawa spotkał się w ratuszu dyrektor naczelny tego przedsiębiorstwa Krzysztof, który zapoznał ich z projektem budowy ekologicznej elektrociepłowni i tłoczni oleju rzepakowego. Jednak inwestycje te uwarunkowane są dostawami niezbędnej ilości rzepaku technologicznego. Aby móc przystąpić do opracowania studium programowo-przestrzennego, inwestor chce mieć zapewnienie, że na tym terenie znajdują się producenci rzepaku, którzy zagwarantują roczny cykl produkcyjny oleju bio-diesel. Tłocznia oleju rzepakowego we Włodawie ma produkować dziennie 90 ton tego ekologicznego paliwa, a na taką produkcję potrzeba rocznie ok. 36 tys. ton rzepaku. Zakładając, że z jednego hektara można osiągnąć zbiór 2,5 tony rzepaku, na produkcję satysfakcjonującą inwestora niezbędnych jest

ok. 12 tys. ha w klasie IV-V. Wiadomo, że na terenie powiatu włodawskiego nie ma za wielu rolników, ani wiejskich spółek rolniczych gospodarujących na kilkusethektarowych arealach, którzy by zagwarantowali dostawę niezbędnej ilości rośliny oleistej. - Owszem, możemy zadeklarować dostawę rzędu 7-10 tys. ton - mówili na spotkaniu rolnicy włodawscy. Stąd też, jak powiedział dyrektor Dżaman, liczy na rolników i spółki rolnicze z terenu całego Polesia Zachodniego, Podlasia i Chełmszczyzny.

Przedsiębiorstwo "Bio-Energia" oczekuje od zainteresowanych produkcją rzepaku technologicznego zgłoszenia w formie listu intencyjnego, określającego ilość deklarowanej dostawy rzepaku (w tysiącach ton rocznie) i popiołu otrzymanego ze spalanej słomy-na nawóz. Z potencjalnymi dostawcami podpisze 10-letnie kontrakty, w których zagwarantuje cenę skupu obowiązującą w danym czasie na krajowych giełdach rolniczych. Obecnie jest to kwota 800 zł za tonę. Dodatkowo

przedsiębiorstwo będzie skupowało słomę (50 zł za tonę na dzień dzisiejszy). Słoma będzie zasilać 35 megawatową elektrociepłownię ekologiczną, która zastąpi dotychczasową zasilaną węglem. Tak więc rolnicy chcący nastawić się na produkcję rzepaku proszeni są o pilny kontakt z burmistrzem Włodawy, który tę inwestycję pilotuje. Adres: Urząd Miejski we Włodawie, Al. Piłsudskiego 10, tel. (082) 572-14-44. Jeżeli znajdą się chętni, wiosną 2001 roku podpisane zostaną z nami umowy, tak by w sierpniu rolnicy mogli rozpocząć zasiewy, a w czerwcu 2002 roku zebrać pierwsze plony.

Obie inwestycje rozpoczną się - jak dobrze pójdzie - wiosną przyszłego roku. Koszt budowy elektrociepłowni wyniesie ok. 55 mln zł, a tłoczni oleju rzepakowego ok. 10 mln zł. W trakcie inwestycyjnej realizacji zatrudnienie znajdzie kilka włodawskich firm i kilkadziesiąt osób.

Stanisław A. Sulimierski

Pielęgnacja młodych zasiewów traw

Zagospodarowane użytki zielone wymagają starannej pielęgnacji bezpośrednio po wzejściu młodych siewek traw, w miarę jak chwasty przerastają siewki. Zaniechanie pielęgnacji w tym okresie może wpłynąć ujemnie na plonowanie użytków.

Zachwaszczenie jest szczególnie groźne w okresie wiosennych zasiewów, kiedy młode siewki rozwijają się powoli; mniej agresywne jest zachwaszczenie przy siewach letnich, albowiem wówczas znacznie osłabiona jest siła ich rozwoju. Najbardziej zagrażające wschodzącym trawom są chwasty w rodzaju szczawiu, ognichy, łopucha, gwiazdnicy pospolitej; na torfach rośliny baldaszkowate i ostrożeńce warzywne.

Chwasty w młodych zasiewach należy niszczyć przez przykaszanie pielęgnacyjne, które przeprowadza się po upływie 5 - 6 tygodni od siewu. Zasiewy wiosenne przykaszają się 2 - 3 razy w sezonie wegetacji, letnie jeden raz. Bezpośrednio po przykaszaniu zasila się użytek zielony saletrą amonową 34 % w ilości 0.5q/ha i solą potasową 60 % w ilości 0.5q/ha, na terenach torfowych wskazane jest też wałowanie pielęgnacyjne, które dociska korzenie młodych siewek traw, zapobiegając wysychaniu roślin i stosowaniu kosztownych podsiewów.

W roku zasiewu przepasanie bydłem młodej runi jest niewskazane, gdyż może prowadzić do dewastacji użytku. Użytkowanie zmienne, tj. kośno - paśne, przedłuża trwałość łąk i pastwisk.

Józef Sokulski
PZDR Wisznice

RADIO LUBLIN

Magazyn Rolniczy:

„Wieści”

od poniedziałku do

soboty,

godz. 5³⁰-6⁰⁰

Radio Lublin można odbierać

w zakresie:

103,4 MHz

na pasmach UKF

Ogłoszenie

Marek Banaszcuk

21-580 Wisznice ul. Dubica 7

tel. (83) 378-22-46

wykonuje: usługi stolarskie, na zamówienie meble kuchenne (stoly, ławy, regaly), pokojowe

Zimowe żywienie krów mlecznych

Na terenie gminy Piszczac wielu rolników zajmuje się produkcją mleka wysokiej jakości. Rosnące wymagania dotyczące tego surowca zmuszają hodowców do przestrzegania określonych zasad i norm żywienia.

Rolnicy powinni zwracać uwagę na prawidłowe sporządzanie dawek pokarmowych odpowiednią technikę żywienia. Aby uzyskać dobrą wydajność mleczną trzeba podawać tylko najlepsze pasze gospodarskie w wystarczającej ilości, o prawidłowej i wysokiej koncentracji energii.

Podstawową paszą w zimie jest kiszzonka. Aby uzyskać kiszonkę dobrej jakości należy:

- * dokładne rozdrobnić kukurydzę, aby ją łatwiej ugnieść w silosie,
- * przy ścinaniu kukurydzy na polu, wydłużyć ściernisko.

Na poprawę jakości kiszzonki z traw dobrze wpłynie wcześniejsze koszenie.

Należy także zwrócić uwagę na właściwe sporządzenie pryzmy kiszzonki, a mianowicie:

- * właściwe ugniecenie w celu wyeliminowania wtórnej fermentacji i powstawania pleśni,
- * szczelne okrycie folią, aby dostęp tlenu do kiszzonki był minimalny. Folię można docisnąć starymi oponami, ziemią lub belami słomy /w tym przypadku występuje zagrożenie zagnieżdżenia się gryzoni i pocięcia folii/.

Na jakość przygotowanej już kiszzonki wpływa technika pobierania paszy z pryzmy. Należy pobierać z silosu co najmniej 1,5 mb paszy na tydzień. Pasza powinna być dostępna zwierzętom przez całą dobę. Nie wszyscy zdajemy sobie sprawę z tego, że krowy odżywiają się także w nocy. Rolnicy wiedzą, że istnieje ścisła zależność pomiędzy wydajnością mleka, a ilością paszy pobranej przez krowę. Krowa duża o głębokiej klatce piersiowej i dużych przedziałkach

pobiera dużą ilość pokarmu i przez to produkuje więcej mleka.

Podawanie krowom kiszzonki gorszej paszy zapewnia pozyskanie w granicach 8 l mleka od krowy w ciągu doby. Kiszzonka dobrej jakości zapewnia uzyskanie ok. 12 l mleka od krowy dziennie. W skali roku daje to różnicę około 1 tys. l. Widzimy więc, że kiszzonka dobrej jakości opłaca się, a także ma pozytywny wpływ na zdrowie krowy.

W żywieniu krów mlecznych stosowane są także pasze treściwe. Duże jej ilości powodują ograniczenia w pobieraniu przez zwierzęta paszy podstawowej /kiszzonki/. Trzy tygodnie przed wycieleniem należy rozpocząć podawanie paszy treściwej, celem zapobiegania zaburzeniom w żwaczu na początku

laktacji. Po wycieleniu najważniejsze w laktacji są pierwsze trzy miesiące i w tym okresie należy szczególnie zadbać o właściwe zbilansowanie dawki pokarmowej.

W pierwszych dwóch tygodniach laktacji krowy powinny otrzymywać nie więcej niż 6-8 kg paszy treściwej, do piątego tygodnia nie więcej niż 10 kg. Po tym okresie jej ilość może wzrastać odpowiednio do wysokości produkcji mleka. Wysoka wydajność wymaga podawania paszy treściwej w możliwie małych porcjach kilka razy na dobę.

W żywieniu krów mlecznych niezbędne są dodatki witaminowo-mineralne ze szczególnym uwzględnieniem witaminy A i D.

Andrzej Sawicki
PZDR Wisznice



SCHAUMANN
-to sukces hodowcy

CERTYFIKAT

Firma Schaumann zaświadcza, że do produkcji premiksów, preparatów witaminowo-mineralnych oraz preparatów mlekozastępczych nie stosowała i nie stosuje białka zwierzęcego.

Produkty Schaumanna nie zawierają:

- ☆ mączki zwierzęcej
- ☆ mączki mięsno-kostnej
- ☆ mączki mięsnej
- ☆ mączki kostnej
- ☆ mączki z krwi
- ☆ tłuszczu wołowego

Gniezno, dn 06.12.00

Schaumann Polska Sp. z o.o.

Osoby zainteresowane, które chciałyby uzyskać dokładniejsze informacje prosimy o kontakt z p. Zbigniewem Dzionkiem pod numerem telefonu 061 4245205

Schaumann Polska Sp. z o.o.
ul. Chrobrego 14, 62-200 Gniezno.

Dodatki dla krów

Produkcja jakościowa i ilościowa mleka zależy od prawidłowego żywienia krów mlecznych. Jednym z jego elementów jest stosowanie dodatków mineralnych. Hodowca dobrych mlecznic wie, że oszczędzanie na żywieniu mineralnym nie jest opłacalne. Objawami niedoboru składników mineralnych są kłopoty z rozrodem krów, jak też występowanie chorób metabolicznych /zaleganie okołoporodowe, ketoza, choroby racic itp.

Wyboru dodatków mineralnych należy dokonać precyzyjnie zależnie od wydajności i stanu laktacji, pasz stosowanych w żywieniu, okresu zasuszenia. Nie ma uniwersalnych dodatków dla bardzo dobrych mlecznic i krów zasuszonych.

Do błędów najczęściej popełnianych należy zaliczyć:

- ★ niedostawianie dodatków mineralnych do składu pasz objętościowych / kiszunki /,
- ★ skarmianie tańszych dodatków nie posiadających w swoim składzie jodu, seleniu, i innych minerałów i witamin,
- ★ nie stosowanie dodatków dla krów niskowydajnych i zasuszanych co wpłynie na kondycję i produktywność w okresie laktacji,
- ★ podawanie krowom zasuszonym mieszanki mineralnej z przewagą wapnia, co może wpłynąć na powstanie zalegania okołoporodowego.

Prawidłowe żywienie krów dodatkami mineralnymi w okresie laktacji powinien optymalizować stosunek Ca : P jak 2:1, natomiast w skarmianiu kiszunki z

kukurydzy stosunek ten powinien wynosić jak 3-3,5 : 1. Inna zależność wapnia do fosforu powinna kształtować skarmianie pasz objętościowych: kiszunek z liści buraków, z GPS, z traw, zielonki z lucerny itp. Ca : P jak 1,5 : 1.

Bardzo ważną cechą w dodatkach mineralnych jest ich przyswajalność. Dla wapnia wysoka przyswajalność posiadają: fosforan jedno i dwuwapniowy, chlorek wapnia, umiarkowaną - kreda pastewna. Dla fosforu - fosforany o których była mowa wyżej, fosforany jedno i dwusodowe, amonowe. Niską przyswajalnością cechuje się fosforan trójwapniowy.

Dodatki mineralne w okresie laktacji powinny uzupełniać pasze w makro i mikroelementy. W prawidłowej dawce (przyjmując 1 kg suchej masy) znajdowało się: wapnia 6,0g fosforu 3-4 g, magnezu 1,5-2,5 g, sodu 1,5 g, żelaza 50 mg, manganu 60 mg, miedzi 10 mg, cynku 60 mg, kobaltu 0,1 mg, jodu 0,4 mg, seleniu 0,1mg, karotenu 30 mg, wit- A 6400 j.m, wit- D3 300 j.m.: wit. E 25 mg.

Bardzo ważnym okresem jest okres żywienia wiosennego i

letniego. Zawartość magnezu, w runi pastwiskowej i glebie jest uboga i należy uzupełnić go tlenkiem magnezu w dawce 40-50 g /szt.

W okresie zasuszenia należy stosować dodatki mineralne o równej zawartości wapnia i fosforu oraz o podwyższonej zawartości magnezu. Jego niedobór przy nadmiarze wapnia, potasu i sodu jest przyczyną zalegania okołoporodowego. Wskazane jest stosowanie dodatków o podwyższonej zawartości witamin A, D3 i E.

Dużym problemem w wielu gospodarstwach jest ketoza. Choroba pojawia się w okresie do jednego miesiąca po wycieleniu i przynosi duże straty. Aby jej zapobiec w okresie na dwa tygodnie przed i do miesiąca po wycieleniu należy zastosować Niacynę w ilości 6 g/szt dziennie lub Glikol w dawce 250-500 g /szt.

Reasumując należy stwierdzić, że umiejętność i prawidłowość stosowania dodatków dla krów przynosi wymierne korzyści poprzez poprawę zdrowotności a pośrednio wzrost wydajności i wzrost efektywności.

Spec. ds. prod. zw. Jerzy Bajda

Wyniki pokazów żywieniowych

W 2000 roku na terenie działania PZDR Wisznice prowadzono 41 pokazów z produkcji zwierzęcej w sześciu różnych tematach. Jednym z nich był pokaz - "Poprawa mięsności tuczników".

Temat ten zrealizowano w dziesięciu gospodarstwach rolników indywidualnych na terenie gmin: Wisznice, Łomazy, Kodeń, Sosnówka, Rossosz, Piszczac i Sławatycze.

Celem prowadzonych pokazów była poprawa mięsności tuczników poprzez wprowadzenie

właściwego krzyżowania towarowego i zbilansowanego żywienia.

W każdym z analizowanych gospodarstw stosowano koncentraty z różnych firm paszowych w ilościach polecanych przez producenta pasz oraz sruły zbożowe własne.

Wyniki pokazów przedstawiają się następująco:

- ★ czas trwania tuczu od 108 - 127 dni;
- ★ średnia masa ciała początkowa 16-23 kg, końcowa 100-112 kg;
- ★ uzyskano przyrost w okresie

tuczu 81-93 kg, średni przyrost dobowy 692-798 g;

★ średnie zużycie paszy na 1 sztukę w czasie trwania tuczu wyniosło 240-312 kg;

★ na 1 kg przyrostu zużyto 2,85 - 3,84 kg paszy;

★ średnia mięsność w poszczególnych gospodarstwach wyniosła 49,90- 51,43 % (najniższa mięsność pojedynczej sztuki wyniosła 41,2 %, maksymalna zaś -56,8 %).

*Opracowali spec. d/s prod, zwierzęcej PZDR Wisznice:
Zofia Kozysa, Andrzej Sawicki,
Czesław Wygiera*

Zastosowanie ziarna kukurydzy w tuczu trzody chlewnej

W Polsce kukurydza uprawiana jest przeważnie na zielonkę lub kiszonkę. W ostatnim czasie wśród rolników wzrasta zainteresowanie uprawą kukurydzy na ziarno. Na terenie gminy Janów Podlaski i Konstantynów rolnicy zasiali jej 12ha. W roku bieżącym przy złych warunkach (susza, przymrozki) średni plon nasion wysuszonych wyniósł ok. 50 q/ha.

Zaletą kukurydzy obok wysokich plonów ziarna jest również to, że roślina ta znosi dobrze uprawę na glebach słabszych, lekko kwaśnych, po oborniku, a także w monokulturze. Nasiona kukurydzy są typową paszą wysoko-energetyczną przydatną w żywieniu trzody chlewnej. Jest to pasza łatwo-strawna, smaczna o dużych walorach dietetycznych. Jednocześnie jednak zawiera mniej białka niż inne zboża, jest uboga w aminokwasy egzogenne, głównie lizynę, oraz witaminy i składniki mineralne. Wartość pokarmowa 1kg nasion kukurydzy wynosi;

13,89 MJ (energii metabolicznej) tj. 1,31j. owsianej.

92 g. białka surowego - 73g. białka ogólnego strawnego.

Ziarno kukurydzy należy śrutować

i mieszać z innymi zbożami i paszami wysokobiałkowymi, oraz dodatkami mineralno-witaminowymi. Uzupełnieniem białka w dawce mogą być superkoncentraty, koncentraty, oraz nasiona roślin strączkowych. Śruta kukurydziana niekorzystnie wpływa na jakość słoniny powodując jej miękką konsystencję. Dlatego przynajmniej na dwa tygodnie przed planowanym ubojem należy ją wycofać i zastąpić paszami poprawiającymi jakość słoniny, np. jęczmieniem.

Przykłady mieszanek pełnoporcjowych dla tuczników z udziałem śruty kukurydzianej;

Mieszanka PT 1

Śruta kukurydziana	40 kg,
Śruta jęczmienna	10 kg,
Śruta żytnia	10 kg,

Śruta pszenżyta	10 kg,
Śruta owsiana	10 kg,
Śruta bobiku	5 kg,
Koncentrat	15 kg.

Mieszanka PT 2

Śruta kukurydziana	40 kg,
Śruta jęczmienna	10 kg,
Śruta pszenżyta	15 kg,
Śruta owsiana	10 kg,
Otręby pszenne	10 kg,
Pekstr. śr. rzepakowa	7 kg,
Koncentra	8 kg.

Jak wynika z przykładów śruta kukurydziana może zastąpić znaczną ilość zbóż w mieszance paszowej, z tego względu przy cenie w granicach ceny zbóż jej stosowanie jest ekonomicznie uzasadnione. 

Halina Kusznerczuk
PZDR Biała Podlaska

Wymagania jakościowe i metody badań miodu na podstawie projektu światowej normy (część II)

Zgodnie z wcześniejszą zapowiedzią przedstawiamy w tym miesiącu drugą część artykułu porównu-

jącą wymagania jakościowe miodu odnośnie poszczególnych parametrów w Projekcie Normy Światowej,

Dyrektywie Unii Europejskiej i Normie Polskiej.

Tabela 1

Zawartość wody (%)

Standard	nie więcej niż*
Projekt Normy Światowej	20
Dyrektywa UE	21
Norma Polska	20

* zawartość wody dla miodu wrzosowego we wszystkich standardach – nie więcej niż 23%

Tabela 2

Zawartość cukrów redukujących (%)

Standard	nie mniej niż:		
	nektarowy	mieszany	spadziowy
Projekt Normy Światowej	60	45	45
Dyrektywa UE	65	60	60
Norma Polska	70	65	60

Tabela 3

Zawartość sacharozy (%)

Standard	nie więcej niż:		
	nektarowy	mieszany	spadziowy
Projekt Normy Światowej*	5	5	5
Dyrektywa UE	5	10	10
Norma Polska	5	7	10

* dla niektórych miódów np.: akacjowego – nie więcej niż 10%, dla lawendowego i z ogórecznika – nie więcej niż 15%

W projekcie normy światowej zastosowane metody badań zawartości cukrów pozwalają na oznaczenie ich rzeczywistych ilości. Cukry redukujące, a ściślej cukry proste, to suma glukozy i fruktozy. W pozostałych porównywanych

dokumentach metody badań pozwalają jedynie na oznaczenie wszystkich cukrów redukujących - fruktozy i glukozy (cukrów prostych) ale też i dwucukrów: maltozy, turanozy, izomaltozy, maltotriozy. Dlatego tak znaczna różnica

w wymaganiach. Podobnie przy oznaczaniu zawartości sacharozy projekt normy określa wymagania w stosunku do rzeczywistej zawartości tego dwucukru (bez melecytozy, rafinozy i trehalozy).

Tabela 4

Zawartość substancji nierozpuszczalnych w wodzie (%)

Standard	nie więcej niż:
Projekt Normy Światowej*	0,1
Dyrektywa UE*	0,1
Norma Polska	0,1

*- dla miodu tłoczonego – nie więcej niż 0,5%

Tabela 5

Zawartość popiołu (%)

Standard	nie więcej niż:		
	nektarowy	mieszany	spadziowy
Projekt Normy Światowej*	-	-	-
Dyrektywa UE	0,6	1,0	1,0
Norma Polska*	-	-	-

*-Projekt Normy Światowej i Norma Polska nie precyzują wymagań odnośnie zawartości popiołu

Tabela 6

Przewodność elektryczna (mS/cm)

Standard	nie mniej niż lub nie więcej niż:		
	nektarowy	mieszany	spadziowy
Projekt Normy Światowej	nie więcej niż 0,8	nie mniej niż 0,8	nie mniej niż 0,8
Dyrektywa UE*	-	-	-
Norma Polska**	nie mniej niż 0,2	nie mniej niż 0,6	nie mniej niż 0,8

* - Dyrektywa UE nie precyzuje wymagań odnośnie przewodności elektrycznej

** - dla miódów ze spadzi iglastej – nie mniej niż 9,5 mS/cm

Polska Norma precyzuje też wymagania w stosunku do minimalnych wartości przewodności elektrycznej – nie mniej niż 0,2 mS/cm.

Tabela 7

Kwasowość (mval/kg)

Standard	nie więcej niż:
Projekt Normy Światowej	50
Dyrektywa UE	40
Norma Polska	10 - 50

Ciąg dalszy na s.22

Polska Norma precyzuje wymagania w stosunku do minimalnej kwasowości miodu – 10 val/kg. Określenie wymagań w stosunku do minimalnych wartości przewodności elektrycznej jak i kwasowości pozwalają na stosunkowo łatwe wykrycie miodów niskiej jakości, niepełnowartościowych.

Tabela 8

Liczba diastazowa (w jednostkach Shade)

Standard	nie mniej niż:
Projekt Normy Światowej*	8
Dyrektywa UE*	8
Norma Polska	8,3

*dla miodów o niskiej enzymatyce – nie mniej niż 3

Tabela 9

Zawartość HMF (mg/kg)

Standard	nie więcej niż:
Projekt Normy Światowej*	40
Dyrektywa UE**	40
Norma Polska	30

* - dla miodów z krajów tropikalnych – nie więcej niż 80 mg/kg

** - dla miodów o niskiej enzymatyce – nie więcej niż 15 mg/kg

Najważniejszą zmianą w obrębie metod i wymagań było wprowadzenie w miejsce starej metody Lane-Eynona, ilościowych metod chromatograficznych oznaczania cukrów, a także wprowadzenie zamiast oznaczania zawartości popiołu metodą wagową, pomiaru przewodności elektrycznej.

Do nowych metod badawczych dostosowane zostały nieco inne wymagania. Minimalna zawartość cukrów redukujących rozumiana jako suma fruktozy i glukozy dla miodów nektarowych - 60%, dla miodów nektarowo-spadziowych i spadziowych - 45%. Dla kilku odmian miodów nektarowych dopuszczono wyższą zawartość sacharozy - do 10, a nawet do 15%, ponieważ jest to związane z wysoką zawartością tego cukru w nektarze cytrusowych, ogórecznika czy też lawendy. Zaskoczeniem może być dla nas dopuszczalna zawartość sacharozy dla miodów nektarowo-spadziowych i spadziowych - nie więcej niż 5%, a nie 10% jak w innych standardach. Jest to związane z oznaczaniem zawartości samej sacharozy (bez mellecytozy). Z zebranych przez Bogdanova (1999) wyników badań dotyczących składu i zawartości poszczególnych cukrów miodu oznaczanych za pomocą HPLC lub GC, wynika że dla miodu spadziowego (442 próbki) zawartość sacharozy

wahała się od 0,0 do 4,8%. Trzeba pamiętać, że nowsze, chromatograficzne metody (HPLC, GC) oznaczania zawartości cukrów pozwalają nam na uzyskanie dokładniejszych informacji o badanej próbce i przedstawiają faktyczny skład jakościowy i ilościowy tych związków.

Oznaczanie przewodności elektrycznej zostało wprowadzone w miejsce oznaczeń zawartości popiołu. Parametr ten ustalono na poziomie - nie więcej niż 0,8 mS/cm dla miodów nektarowych i nie mniej niż 0,8 mS/cm dla miodów spadziowych. Z oznaczaniem przewodności elektrycznej miodów jesteśmy już oswojeni. W Polskiej Normie jest przy tym kryterium wymagania dotyczące także najniższych wartości przewodności - nie może być ona niższa od 0,2 mS/cm. Odnosnie zawartości HMF w miodzie Komisja ostatecznie ustaliła, że poziom tego związku nie może przekraczać 40 mg/kg, z wyjątkiem miodów pochodzących z krajów tropikalnych, dla których dopuszcza się do 80 mg/kg.

Liczba diastazowa pozostała na tym samym poziomie, nie mniej niż 8, z wyjątkiem niektórych odmian miodu o niskiej enzymatyce.

Z porównania standardów nawiązują się następujące propozycje uzupełnień do aktualnej Polskiej Normy na miód pszczelej:

1. Uzupełnienie definicji według

Projektu Normy Światowej lub Dyrektywy UE. Definicje te są dokładniejsze i lepiej bronią specyfiki miodu.

2. Przygotowanie się do chromatograficznych metod oznaczania rzeczywistej zawartości poszczególnych cukrów występujących w miodzie. Związane to będzie z doposażeniem kilku laboratoriów badających jakość miodu w nowoczesną aparaturę (HPLC, GC). Aparatura ta będzie potrzebna również do badań zawartości zanieczyszczeń miodu pozostałościami środków ochrony roślin i leków stosowanych do zwalczania chorób pszczół.

Pozostałe wymagania fizykochemiczne dotyczące składu i właściwości miodu umieszczone w Polskiej Normie są zgodne z Projektem Normy Światowej, a przy niektórych wyróżnikach nawet bardziej rygorystyczne.

Z powyższego wynika, iż polscy pszczelarze nie powinni mieć większych trudności z pozyskiwaniem miodu o parametrach zgodnych z wymaganiami Projektu Normy Światowej na miód.

Małgorzata Lewandowska
Materiały źródłowe: "V Polsko-Niemieckie Sympozjum Pszczelar-skie"- Puławy, Polska,
07-10 IX 2000 r.

Sprzedaż bezpośrednia produktów rolnych

Najpotężniejszym sektorem wytwórczości i handlu na całym świecie jest produkcja żywności i jej sprzedaż. Jeszcze pół wieku temu ponad połowa pieniędzy wydanych na zakup żywności trafiała do kieszeni rolnika. Obecnie rolnicy uzyskują nie więcej niż 10 % za żywność. Pozostała część dzieli między sobą pośrednicy tj. różnego rodzaju firmy transportowe, przetwórcze i handlowe. Rolnicy mogą odzyskać część utraconych dochodów poprzez różne formy sprzedaży bezpośredniej:

- sprzedaż owoców i warzyw na miejscu u rolnika, w jego gospodarstwie lub na plantacjach;
- targi i jarmarki rolnicze;
- sklepy przy drogach krajowych (z parkingami);
- sprzedaż z samochodu przystosowanego do sprzedaży produktów spożywczych;
- sprzedaż wysyłkową;
- zaopatrzenie stołówek i restauracji.
- stoiska na polach namiotowych, kempingowych, w miejscowościach turystycznych, przy szlakach turystycznych;
- spółdzielnie produkcyjno-konsumenckie. Działają one na zasadzie wzajemnych kontaktów producentów i konsumentów, którzy są stałymi odbiorcami. Dotyczy to szczególnie produkcji ekologicznej.
- skrzynki abonamentowe (popularna forma w Niemczech). Konsument zamawia raz na tydzień skrzynkę warzyw lub owoców czy innych produktów z gospodarstwa z przygotowanych wcześniej katalogów, w których są również określone pułapy cenowe. Zamówiona skrzynka trafia do domu konsumenta.

Sprzedaż bezpośrednia cieszy się dużym powodzeniem w wielu krajach Unii Europejskiej np. około 25 tys. gospodarstw domowych w Wielkiej Brytanii uczestniczy w tym programie. W Stanach Zjednoczonych działa około 2500 targowisk farmerskich na których co tydzień miliony ludzi zaopatruje się w produkty z pierwszej ręki. Ten system sprawdza się również w Japonii, gdzie grupy producencko-konsumenckie zrzeszają 11 mln. członków, a ich obroty sięgają 15 mld \$.

Osoby zajmujące się sprzedażą

bezpośrednią powinny posiadać następujące cechy i umiejętności:

- kreatywność i elastyczność, która pozwoli np. zdobyć nowe rynki zbytu,
- umiejętność rozmawiania z ludźmi,
- talent organizacyjny,
- gotowość do ciągłego kształcenia się,
- radość i zapał do tego co się robi,
- umiejętność oceny czy podołamy temu przedsięwzięciu, które będzie wymagało poświęcenia wolnego czasu lub niekiedy oderwania się od pracy w gospodarstwie.

Musimy również zdawać sobie sprawę, że potrzebne będą w gospodarstwie pewne inwestycje, które pozwolą prowadzić tę działalność na odpowiednim poziomie. Należą do nich: pomieszczenie sklepowe, magazyny, przechowalnia, a w przyszłości może i chłodnie. Niezbędne jest również zadbanie o zewnętrzny wizerunek gospodarstwa, a szczególnie o jego estetykę. Pozwala to wierzyć klientowi, że produkty wytwarzane są w sposób higieniczny. Oferta produktów powinna być ciągle rozszerzana. Można to osiągnąć uruchamiając w gospodarstwie małą masarnię czy piekarnię, w której wyroby wytwarzane są z zastosowaniem tradycyjnych metod.

Następny krok powinien być związany z szeroką promocją i reklamą naszego przedsięwzięcia. Przyjęta strategia marketingowa powinna być długofalowa i wielokierunkowa. Właściwy wizerunek zapewnimy sobie przede wszystkim poprzez wysoką jakość oferowanych produktów. Oprócz tego należy podjąć wiele różnorodnych działań. Oto kilka z nich:

- Wypracować sobie logo (znak) - nieskomplikowane, czytelne, w kolorach kojarzących się ze wsią, które umieścimy na naszych produktach, w punkcie sprzedaży, na samochodzie dostawczym, na gadżetach.
- Ekspozycja towarów nie może kojarzyć się z supermarketem, opakowania powinny być wykonane z naturalnych materiałów np. z papieru, drewna czy lnianego płótna. Mogą być to opakowania wielorazowego użytku sprzedawane za kaucją.

Spowoduje to powrót klienta do naszego sklepu.

- Nie wystarczy sprzedawać dobrych oraz ładnie wyglądających produktów. Klient chce przy okazji coś przeżyć w gospodarstwie. Służą temu imprezy tego rodzaju jak "dni otwartych drzwi", kiedy można przyjść i zwiedzić całe gospodarstwo, przyjrzeć się sposobom produkowania i przetwarzania. Natomiast zaproszeni dziennikarze pokażą to w mediach.
- Przygotować specjalne oferty i promocje (należy to robić przez cały rok i powtarzać).
- Wzbogacać asortyment przez sprzedaż produktów sezonowych i całorocznych oraz pozyskiwanych od sąsiadów produktów podstawowych i przetwarzanych. Stworzyć sieć sklepów, które będą wymieniać się towarami dla zapewnienia szerokiego asortymentu.
- Organizować stoiska na festynach, świętach, różnego rodzaju uroczystościach. Fundowanie nagród w organizowanych loteriach w postaci bonów na zakupy.
- Przygotować ulotki, ogłoszenia zawierające: logo, nazwę produktów, hasło zachęcające do kupna, mapkę z dojazdem do gospodarstwa, zaproszenie, które skłoni do przyjazdu. Treść powinna być krótka, jasna i przejrzysta.
- Stworzyć wraz z innymi gospodarstwami prowadzącymi sprzedaż bezpośrednią ogólnokrajowy lub regionalny katalog z adresami sklepów dostępny dla mieszkańców miast.

Duże zainteresowanie tym rodzajem zaopatrzenia w świeże i wysokiej jakości produkty wytwarzane tradycyjnymi metodami doskonale było widać w czasie imprezy "Z lasów, pól i ogrodów", zorganizowanej jesienią ubiegłego roku w Kazimierzu Dolnym, przez Muzeum Przyrodnicze i WODR w Lublinie, czy też podczas festynu agroturystycznego nad Zalewem Zemborzyckim. ■

Jadwiga Tatara

Żywienie rodziny zimą

Prawidłowe żywienie wpływa na prawidłowy wzrost i rozwój oraz zdrowie człowieka. Pozwala na zachowanie sprawności fizycznej i umysłowej do późnej starości. Szczególnie ważne jest prawidłowe żywienie w okresie zimowym.

Zima jest specyficznym okresem dla naszego organizmu. Na ogół czujemy się mniej sprawni, nasza kondycja fizyczna i psychiczna ulega pogorszeniu. Dzieje się to za sprawą krótkich i mroźnych dni. Odczuwamy także zwiększony apetyt, co jest skutkiem obniżenia temperatury otoczenia. Przygotowane posiłki muszą być zatem bardziej kaloryczne. W jadłospisie należy uwzględnić więcej potraw z mąki, kasz i suchych warzyw strączkowych. Nie trzeba jednak uzupełniać kalorii poprzez zwiększone spożycie tłuszczów zwierzęcych. Należy ich unikać przez cały rok, są ciężkostrawne i zawierają cholesterol. Nie przesadzajmy też z nadmiarem innych potraw energetycznych, by nie doprowadzić do wzrostu wagi ciała.

Ważne jest dostarczenie potraw zawierających białko. Brak tego składnika powoduje obniżenie odporności organizmu na infekcje dróg oddechowych. Produktami dostarczającymi pełnowartościowe białko są: mleko i jego przetwory, jaja, mięso, wędliny, drób i ryby.

Pamiętajmy o spożywaniu dużej ilości warzyw i owoców. Warzywa i owoce są głównym źródłem witamin i składników mineralnych. To właśnie witaminy zwiększają odporność. Warzywa i owoce są produktami sezonowymi. Szczególnie odczuwamy w zimie brak świeżych warzyw zielonych i owoców jagodowych. Pozostałe w trakcie przechowywania tracą duże ilości witamin. Dlatego też starajmy się wykorzystywać przygotowane przetwory i mrożonki. Najważniejszą witaminą uodparniającą organizm na

przeziębienia, katar i grypę jest witamina C. Dużą jej zawartością charakteryzują się warzywa kwaszone i mrożonki. Podczas przygotowania posiłków należy dbać aby straty witamin były jak najmniejsze.

Warzywa i owoce spożywać można nie tylko w postaci surówek, sałatek czy dodatków do zup. Aby urozmaicić jadłospis warto też przygotować owocowe desery, np. galaretki, kisiele.

Osobnym zagadnieniem jest spożywanie warzyw zawierających składniki bakteriobójcze, takie jak czosnek i cebula - ze względu na ich specyficzny zapach starajmy się spożywać je wieczorem.

Spożywajmy regularnie 4 - 5 posiłków dziennie, dobrze jest, gdy większość z tych posiłków podawana jest na gorąco. Szczególną uwagę należy zwrócić na pierwsze śniadanie, bo właśnie po nim wychodzimy bezpośrednio do pracy i do szkoły. Wskazane jest podawanie śniadań na gorąco i wypicie ciepłego napoju, najlepiej mlecznego, przed wyjściem z domu. Także bardzo ważne jest drugie śniadanie, które regeneruje siłę organizmu do dalszej nauki czy pracy.

W zimie trochę mniej zajmujemy się gospodarstwem rolnym. Postarajmy się ten wolny czas wykorzystać na dokładniejsze planowanie i przygotowywanie posiłków zgodnie z obowiązującymi zasadami żywienia.

Przykładowe jadłospisy obiadowe na okres zimowy:

1. Zupa - krem selerowa,
Kotlety z grochu lub fasoli,
Sos pomidorowy,

Surówka z białej kapusty i papryki konserwowej,
Kompot z jabłek.

2. Żurek z kielbasą i ziemniakami,
Ryż zapiekany z jabłkami,
Ciasto drożdżowe,
Kompot z owoców mieszanych.

3. Rosół z gałeczkami serowymi,
Potrawka z mięsa wołowego z jarzynami,
Kasza gryczana lub pęczak,
Surówka z kwaszonej kapusty i marchwi,
Kisiel z owoców mrożonych.

4. Zupa jarzynowa z warzyw mrożonych,
Placki ziemniaczane z białym serem,
Surówka z marchwi i chrzanu,
Kisiel mleczno - owocowy.

5. Zupa ogórkowa z ziemniakami,
Gulasz wołowy,
Knedle z czerstwej bułki,
Surówka z cykorii i jabłek,
Krucze pierożki z jabłkami,
Kompot z owoców mrożonych.

6. Barszcz czerwony na wędzonce z fasolą,
Roladki z kapusty z mielonką wieprzową lub mortadellą,
Ziemniaki,
Kompot z suszonych owoców.

7. Zupa pieczarkowa z grzybów suszonych z lanym ciastem,
Gołąbki z mięsem w sosie pomidorowym,
Ziemniaki,
Kisiel z owoców mrożonych lub pasteryzowanych.

*Opracowanie: Bożena Warda
Przykładowe jadłospisy wybrano z broszury: "Gospodarujmy z ołówkiem w rękę" wyd. Komitet Gospodarstwa Domowego*

Mistrzowie agroturystyki zapraszają

Moda na agroturystykę przysłała z zachodu, gdzie ma już czterdziestoletnią tradycję. U nas sukcesywnie powstają gospodarstwa agroturystyczne zrzeszone w Podlaskim Stowarzyszeniu Agroturystycznym.

Nawiązując do artykułu z "Doradztwa Rolniczego" z listopada o pięknym krajobrazie terenu nadbużańskiego, gdzie dobrze odpoczywają turyści, chciałam przedstawić przykład gospodarstwa agroturystycznego.

Zamiast wyjazdu za granicę, możemy wybrać się do miejscowości Bubel Granna gmina Janów Podlaski.

Jest tu cicho, przytulnie, nie ma samochodów, mało ludzi i czyste powietrze. Turyści nie muszą spać w stodole, lub myć się w lodowatej wodzie-chociaż mogą jeśli lubią.

Najlepiej odwiedzić gospodarstwo Państwa Grażyny i Jerzego Hryciuków pokoje z wygodami, posiłki o wybranej porze. Można tam zbier-

ać zioła, robić przetwory na zimę, zjeść domowego chleba i napić się mleka prosto od krowy. Dzieci mogą zobaczyć jak wygląda królik, koza, dorośli mogą posiedzieć co noc przy ognisku, posłuchać świerszczy, pojeździć wozem konnym.

Gospodarstwo Państwa Hryciuków zajęło I miejsce w województwie w ogólnopolskim konkursie „Zielone Lato 1997” organizowanym przez I program Polskiego Radia i Agrobazar. Wokół domu są pięknie utrzymane trawniki, oczko wodne, miejsce na ognisko. Ustawiono tutaj starodawne sprzęty używane kiedyś na wsi, które dodają uroku i malowniczości.

Kuchnia Pani Grażyny to przede wszystkim zdrowe potrawy regionalne. W tym gospodarstwie agroturystyka jest ściśle związana z ekologią. W przydomowym warzywniku stosuje biodynamiczną uprawę warzyw.

Agroturystyka w tym gospodarstwie nie jest jedynym źródłem

utrzymania. Państwo Hryciukowie posiadają 18 ha URGospodarz zajmuje się stolarstwem a gospodyni uprawą truskawek.

W ciągu pierwszego roku działania tj. 1997 wypoczywało tutaj 17 osób turystów z Warszawy, którzy mają stały kontakt z gospodarzami do dziś. Rolnicy nasi nauczyli się wiele o potrzebach turystów, wzrosła też liczba ofert.

Gospodarze są bardzo otwarci dla gości i ich rodzin. Odbывают się tu różnego rodzaju spotkania, pokazy, w których uczestniczą mieszkańcy wsi. Pani Grażyna życzliwie przyjmuje różne porady od doradców, uczestniczy we wszystkich spotkaniach organizowanych przez WODR Oddział Grabanów. Pobyt w tym gospodarstwie dostarcza wiele niezapomnianych wrażeń, o czym świadczą wpisy do księgi pamiątkowej. 

Spec. ds. aktywizacji obszarów wiejskich Maria Godziuk

Ogłoszenie

PRONAR

Narew

17-210

Narew

woj. podlaskie



ul. Mickiewicza 101A

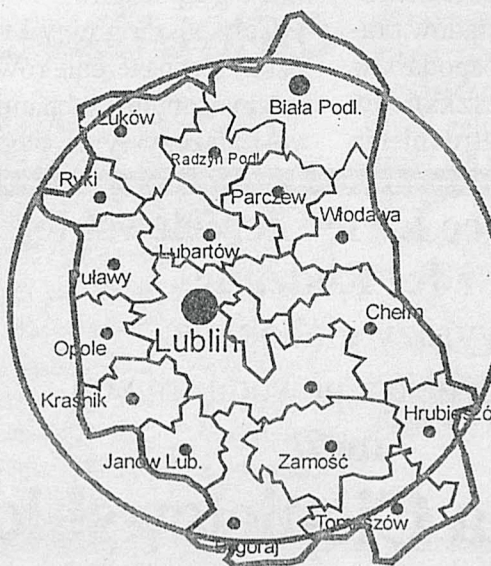
tel./fax (0 85) 681 63 29, 681 64 29,
tel kom. 090 265 466, 090 265 467

Producent ciągników rolniczych.

Od miesiąca czerwca ubiegłego roku rolnicy będą mieli możliwość nabycia ciągników z nową, opracowaną z uwzględnieniem cennych uwag użytkowników, wygodną kabiną zapewniającą wysoki komfort oraz doskonałe pole widzenia. Przykładem może być ciągnik MTZ 320A o mocy 35 KM.

Zapraszamy

RADIO PLUS LUBLIN 87,9



RADIO PLUS Lublin (ul. Jana Pawła II 11, 20-535 Lublin, tel.fax (0 81) 527 55 90) słychać nie tylko w całym województwie lubelskim, ale również w części województwa mazowieckiego, świętokrzyskiego, podkarpacia, a także Białorusi i Ukrainy. Swoim zasięgiem obejmuje obszar 115 km od Bożego Daru gdzie znajduje się nadajnik

W programie „AGRO-SERWIS” nadawanym w godz 6¹⁰-6²⁵, można usłyszeć doradców z Wojewódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Lublinie. Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin przekazuje komunikaty na temat pilnych oprysków.

Gmina Łuków zajmuje powierzchnię 308,3 km², zamieszkiwana jest przez ponad 16 000 osób. Należy do jednej z największych w Polsce. Usytuowana jest w północno-wschodniej części powiatu Łukowskiego. Jest to region rolniczy, w którym użytki rolne zajmują 17 172 ha powierzchni. Działają tu 2 740 indywidualnych gospodarstw rolnych, których średnia wielkość wynosi 6.26 ha. Dominującym kierunkiem produkcji zwierzęcej jest hodowla żywca wieprzowego i bydła mlecznego, natomiast w produkcji roślinnej przewagę stanowią zboża i ziemniaki.

Gmina Łuków

Sieć wodociągowa doprowadzona jest do wszystkich wsi leżących w obrębie gminy. Zlokalizowanych jest 7 ujęć wodnych a długość sieci wodociągowej wynosi 179 km. Systematycznie rozbudowywana jest sieć gazowa.

Sieć kanalizacyjna: na terenie gminy czynna jest jedna kontenerowa oczyszczalnia ścieków oraz 66 oczyszczalni zagrodowych. Teren ten został objęty programem oczyszczania ścieków i kanalizacji wsi, którego realizacja rozpocznie się w najbliższych latach.

Gmina Łuków posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg, każda wieś ma połączenie z miejscowością gminną, do której wiedzie droga o utwardzonej nawierzchni.

Największym problemem społeczeństwa jest wciąż duże bezrobocie. Brak dużych zakładów pracy i rozdrobnienie gospodarstw rolnych zmusza mieszkańców gminy do szukania zatrudnienia

poza rolnictwem w innych miejscowościach. W gminie zarejestrowanych jest prawie 500 podmiotów gospodarczych, są to jednak firmy małe, zatrudniające do 5 pracowników. Najwięcej jest firm o profilu handlowym oraz transportowym.

Alternatywnym źródłem dochodów mieszkańców gminy jest tworzenie gospodarstw agroturystycznych. Do przyjmowania gości przygotowane są gospodarstwa Jana Karwowskiego w Zalesiu, Bożeny Jezierskiej w Suchocinie, Teresy Izdebskiej w Aleksandrowie i Stanisławy Krasuskiej w Krynce. Gospodarstwa agroturystyczne należą do Stowarzyszenia Agroturystycznego "Ziemia Łukowska", które ma na celu promocję gospodarstw.

Cały obszar gminy Łuków położony jest na terenie równinnym, urozmaiconym wydmiami i żwirowo-piaszczystymi pagórkami.

Utwory te są pozostałością po zlodowaceniu środkowopolskim.

Na terenie gminy znajdują się duże kompleksy leśne, stanowiące największe bogactwo tego regionu. Lasy stanowią 33 % ogólnej powierzchni. Charakteryzują się bogactwem fauny i flory, część z nich została włączona do Łukowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, a część do Radzyńskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Na terenie gminy występują złoża amonitów, które są unikatem w skali europejskiej i światowej. Teren ten został objęty ochroną: utworzono tu rezerwat geologiczny „Kra Jurajska” o powierzchni 8 ha. Wiek występujących tu skamieniałych muszli amonitów, małż, otwornic i ramienionogów szacowany jest na 165 milionów lat.

Rezerwat „Jata” utworzony został celem ochrony jodły. Obejmuje obszar 1047 ha, na którym występują bory jodłowe z domieszką świerku i sosny.

Innym rezerwatem, na terenie którego ochronie podlega jodła jest Rezerwat „Topór”. Natomiast w Rezerwacie „Las Wagramski” chroniony jest wawrzynek główkowaty.

Piękno krajobrazu gmin Łuków może przyciągnąć turystów, a inicjatywa mieszkańców może przysporzyć dochodów wielu gospodarstwom.

Wójtem Gminy Łuków jest Pani Kazimiera Goławska. Dzięki jej działalności gmina zawdzięcza prężny rozwój.

Dariusz Grochowski
PZDR Łuków

**Koleżance Ewie Ciepielewskiej
i Jej Rodzinie**

wyrazy głębokiego

współczucia z powodu śmierci

męża

Edwarda Ciepielewskiego

składają

Kierownictwo i Pracownicy

Wojewódzkiego Ośrodka Doradztwa

Rolniczego Oddział w Grabanowie

O gminie Wojcieszków słów kilka

Gmina Wojcieszków, leży w północno-wschodniej części województwa lubelskiego w powiecie łukowskim. 20 wsi zamieszkuje 7600 mieszkańców i zajmuje obszar o powierzchni 9380 ha. Wojcieszków jest centralną miejscowością gminy. Leży on na trasie Łuków- Kock-Lublin w odległości 20 km od Łukowa.

Została założona w 1437r. przez Klemensa Bielińskiego. Nazwa miejscowości wywodzi się od imienia Wojciech. W 1540 r król Zygmunt I nadał osadzie prawa miejskie. Wtedy w Wojcieszkowie był kościół i zamek. Lesiste i piaszczyste okolice nie sprzyjały wówczas rozwojowi handlu, przemysłu, ani nie zachęcały osadników. Ludność miasteczka była biedna i nie było jej stać na opłacenie burmistrza, w związku z tym w 1819r Wojcieszków stracił prawa miejskie.

Okolice jest falista równinna, miejscami piaszczysta z niewielkimi wzniesieniami. Mało urodzajne gleby porastają lasy mieszane.

Ludność utrzymuje się głównie z rolnictwa. Średnia powierzchnia gospodarstw to ok. 6,5 ha. Produkcja roślinna to głównie uprawa zbóż i ziemniaków a w produkcji zwierzęcej dominuje hodowla trzody chlewnej i bydła.

Na terenie gminy nie ma dużych zakładów produkcyjnych. W Wojcieszkowie

znajduje się Bank Spółdzielczy, Urząd Gminy, Urząd Pocztowy, Ośrodek Zdrowia, piekarnia i młyn. W Wólce Domaśzewskiej jest gorzelnia, która skupuje od okolicznych rolników część ziemniaków i żyta do przerobu na spirytus.

W gminie działa 7 szkół podstawowych, gimnazjum i filia Zespołu Szkół Rolniczych w Radoryżu Smolanym.

Na szczególną uwagę zasługuje działalność Towarzystwa Przyjaciół Wojcieszkowa, które przekazuje dziedzictwo kulturowe i prowadzi edukację regionalną dla tych, którzy chcą poszerzyć wiedzę o regionie.

Przedstawiając gminę powiedziec należy o czystym środowisku naturalnym, ciekawym i urzekającym krajobrazie nad rzeką Bystrzycą, Krzną i stawami w Burcu. Jest tu wiele miejsc i obiektów zabytkowych.

Warto zwiedzić dwór szlachecki w Burcu, w którym przebywał Henryk Sienkiewicz na wakacjach u wujostwa

Dmowskich i upamiętnił je w swojej twórczości; W Woli Burzęckiej, mamy dworek ziemiański, kościół neoklasycy w Wojcieszkowie i drewniany kościół w Zofiborze.

Na wojcieszkowskim cmentarzu parafialnym znajduje się grób Marii z Babskich Sienkiewiczowej- ostatniej żony pisarza.

W gminie Wojcieszków rozwija się również działalność agroturystyczna. Gospodarstwa Marii i Jana Piłskich z Ciężkiego, Marii i Eugeniusza Kraśniewskich z Burca i Kazimierzy i Romana Toporowiczów z Wólki Domaśzewskiej przyjmują u siebie gości.

Obecnie Wójtem Gminy jest Janusz Wylotek, który na terenie gminy prowadzi wiele inwestycji mających na celu poprawę warunków życia ludzi na wsi m.in. budowa dróg, wodociągów itp. ■

*Ewa Toporowicz
PZDR Łuków*

Dokarmianie zwierzyny żyjącej w stanie naturalnym jest uzasadnione z bardzo ważnego powodu. Otóż naturalne środowisko bytowania fauny zostało przez człowieka przekształcone w takim stopniu, że wiele gatunków ptaków i ssaków cierpi okresowo na niedostatek pożywienia.

Ekologiczne uzasadnienie dokarmiania zwierząt

Pokarm jest najważniejszym, ale nie jedynym zasobem środowiska, który decyduje o przetrwaniu gatunku. Takim deficytowym dobrem, które staje się często obiektem ostrej rywalizacji bywa rewir łowiecki z całym dobrodziejstwem inwentarza, drzewo lub krzew, na którym można założyć gniazdo lub

istniejąca od lat dziupla nadająca się do wyprowadzenia lęgu. Zespół czynników środowiska niezbędnych do przeżycia każdego organizmu takich jak pokarm, miejsce jego zdobywania, miejsce noclegu, odpoczynku, lęgu określa się mianem niszy ekologicznej. W krajobrazie o dużym stopniu naturalności, gdzie

układ warunków jest zbliżony do stanu równowagi biocenotycznej przestrzeń życiowa poszczególnych gatunków jest dość szeroka, toteż ich nisze nie nakładają się na siebie. Gdy na skutek zubożenia środowiska równowaga zostaje zachwiana, pojawia się deficyt zasobów i nisze poszczególnych "mieszkańców" zaczynają się kurczyć i nakładać. W skrajnych przypadkach nisze pewnych gatunków

Ciąg dalszy na s.28

Wydawca: Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lublinie Oddział w Grabanowie

Adres Redakcji: WODR Oddział Grabanów 21-500 Biała Podlaska,

tel. (0 83)343 37 92, 341 12 55, 341 12 47, fax 343 81 98, e-mail gazeta@cyber.pl

Red. nacz. Marek Lewandowski. Skład komputerowy: Andrzej Mazur. Druk: Ireneusz Wagner zam. 11/01 nakł. 1100 egz.

Adresy i telefony Powiatowych Zespołów Doradztwa Rolniczego: **Biała Podlaska** ul. Żeromskiego 3 tel/fax 343 32 34, **Łuków** ul. Czerwonego Krzyża 4 tel/fax (0 25) 798 39 58, **Parczew** ul. Piwonia 50 tel/fax 354 24 74, **Radzyń Podlaski** ul. Dąbrowskiego 9 tel/fax 352 84 06, **Wisznice** ul. Warszawska 13 tel/fax 378 22 49



pokrywają się i tu dopiero zaczynają się problemy.

Pokrycie się niszy ekologicznej szczura domowego i człowieka ujawnia się w momencie, gdy szczur dobiera się do zapasów zboża zgromadzonego w spichrzu. Dopóki tego nie czynił, człowiek tolerował szczurzą rodzinę w pobliżu swego domostwa - teraz gdy zaczął eksploatować nasze zasoby /zboże/ stał się konkurentem. A konkurenta trzeba zwalczać. Podobnymi konkurentami stają się kwiczoły i szpaki w okresie dojrzewania wiśni i czereśni. Przytoczone przykłady konkurencji dotyczą tylko jednego z zasobów - pokarmu /zboże, wiśnie/, którego właścicielem jest człowiek. W roli intruza wystąpiły tu: szczur, kwiczoł i szpak. Jeżeli teraz uwzględnimy, że biocenozę łąk, pól i lasów tworzy ogromna ilość różnych organizmów z wzajemnymi ścisłymi zależnościami pokarmowymi a konkurencja to podstawowy sposób na przeżycie, to ekosystem jawi nam się jako wielkie pole bitwy o przetrwanie. Niewątpliwie faworytem w tej batalii jest człowiek, który dzięki swej wiedzy, wyrafinowanym technologiom oraz niepomahowanej niestety żądzy posiadania uzurpuje sobie prawo do wyłączności w korzystaniu z zasobów środowiska.

Pierwotnie żyjące zwierzęta unikały terenów zamieszkałych przez ludzi, gdyż wszystko, co im było niezbędne do przeżycia znajdowały w rozległych, dzikich lasach, które jeszcze w Średniowieczu pokrywały ponad 90% powierzchni Europy. Ówczesny szpak i kwiczoł nie znały smaku czereśni, bo miały pod dostatkiem ulubionych owoców kaliny, aliczy lub głogu czy innych krzewów, rosnących w stanie dzikim. Niestety miejsce tych krzewów zajęły dzisiaj pola uprawne i sady - w ten sposób człowiek poszerzył swą niszę ekologiczną kosztem ptaków i innych zwierząt. To zjawisko jest głównym powodem radykalnego zubożenia środowiska naturalnego. Tym razem intruzem jest człowiek, zaś ofiarami zamieszkujące dany teren zwierzęta, które pozbawione swej niszy ekologicznej

zmuszone są do poszukiwania bardziej dogodnych miejsc. Do grupy emigrantów, które opuściły nasze tereny na skutek antropopresji należą: kulon, kraska, puchacz, żółw błotny - zwierzęta, które niegdyś dość licznie występowały na Podlasiu - niestety już dzisiaj ich nie spotykamy.

Inna strategię obrony obrały zwierzęta, które mimo wszystko pozostały w zmienionym środowisku. One potrafiły się dostosować do nowych warunków siedliskowych i pokarmowych. Zwierzęta, które dzisiaj spotykamy na polach, łąkach i w lesie łączy wspólna cecha: wszystkie one posiadają szeroki zakres tolerancji ekologicznej, który pozwala im np. na szybką zmianę pokarmu, żerowanie i wyprowadzanie lęgów w bezpośrednim sąsiedztwie siedzib ludzkich, z dala od lasu itp. W obliczu ciągłej degradacji środowiska rodzi się jednak niepokojące pytanie: jak szeroki jest to zakres?

Reasumując powyższe rozważania na temat ekologicznych uwarunkowań bytowania zwierzyny dzikiej w środowisku naturalnym, zdominowanym przez człowieka nasuwa się następujący wniosek: Zwierzęta w stanie dzikim, bytujące w zubożałym przez człowieka środowisku cierpią na deficyt wielu niezbędnych do przeżycia zasobów.

Aby choć w części zrekompensować im skutki tego deficytu mamy obowiązek udzielania niezbędnej pomocy, zwłaszcza w okresach szczególnie trudnych - takim okresem jest zima

*Jerzy Ostaszewski
Park Krajobrazowy
"Podlaski Przełom Bugu"*

